

Isät asiakkaina varhaiskasvatuk- sessa

Jenni Palkio

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Isät asiakkaina varhaiskasvatuksessa

Jenni Palkio
Sosionomi AMK
Opinnäytetyö
Joulukuu 2019

Sosionomi (AMK)

Isät asiakkaina varhaiskasvatuksessa.

Vuosi 2019 Sivumäärä 52

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, millaisia kokemuksia isillä on varhaiskasvatuksen asiakkaina ja millä tavoin heitä kohdataan. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Isät lasten asialla ry:n kanssa. Kysely toteutettiin määrällisenä kyselytutkimuksena sosiaalisen median kautta. Tämän lisäksi opinnäytetyön yhteistyökumppani Isät lasten asialla ry jakoi kyselyä omilla foorumeillaan. Tavoitteena oli selvittää, miten isät ovat kokeneet asiakkuuden varhaiskasvatuksessa ja ovatko he tulleet kohdatuksi tasavertaisena vanhempana.

Opinnäytetyön tietoperustassa käsiteltiin varhaiskasvatukseen, tasa-arvoon, sukupuoliserjintään, sukupuolisensitiivisyyteen, vuorovaikutukseen ja osallisuuteen liittyviä aineistoja isien ja varhaiskasvatuksen työntekijän näkökulmista. Tutkimusaineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella sosiaalisessa mediassa.

Opinnäytetyön tulokset osoittivat isien kokevan sukupuolella olevan vaikutusta varhaiskasvatuksen asiakkaina sekä he olivat sitä mieltä, että eivät ole saaneet päiväkodin henkilökunnalta kasvatuksellisia neuvoja tai neuvoja muista lapsiperheiden palveluista. Isät eivät myöskään olleet mielestään saaneet olla mukana suunnittelemassa päiväkodin toimintaa. Isien sanallisissa vastauksissa kyselyssä tuli ilmi arvostuksen puute ja äidin ylivertaisuus.

Opinnäytetyön tulosten ilmi tuomiin asioihin olisi mahdollista vaikuttaa varhaiskasvatuksen henkilöstöä kouluttamalla, jotta tietoisuus isien kohtaamisesta ja omien asenteiden vaikutuksesta lisääntyisi ja varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria voitaisiin muuttaa.

Asiasanat: Varhaiskasvatus, isyys, sukupuoliserjintä, tasa-arvo, vuorovaikutus, osallisuus, sukupuolisensitiivisyys.

Fathers as clients in early education.

Year	2019	Pages	52
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to find out what kind of experiments fathers have in early education customers and how they are confronted in early education. Thesis has made in cooperation with Isät lasten asiallary organisation. The research was carried out as a quantitative survey throughout social media such as Facebook. Isät lasten asiallary spread this survey also in their own forums. The target of this survey was to find out how fathers have experienced their customer relationship in early education, and have they been confronted as equal parents.

Knowledge base in this thesis was based in early education, equality, gender discrimination, gender sensitivity, interaction and participation. Research material was collected with electric questionnaire via social media.

Thesis results pointed out that fathers experienced that their gender has affection in as customers in early education, also they thought that they haven't got any educational advices from personnel of kindergarten or advices of other services for families. Fathers thought also that they haven't got to participate in planning of activities in kindergarten. Fathers plural answers in survey came up lack of appreciation and mothers superiority.

Results that this thesis came up, is possible to influence by training early education personnel, so that knowledge of confronting fathers and the influence of employees own attitudes increases and early education mode of operation would be changed.

Keywords: Early education, fatherhood, equality, participation, interaction, gender sensitivity.

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyön lähtökohdat	7
2.1	Tarkoitus ja tavoitteet	7
2.2	Yhteistyökumppani	7
3	Isyys	8
4	Varhaiskasvatus	10
4.1	Varhaiskasvatustilanne	11
4.2	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	12
5	Sukupuolisyrjintä ja tasa-arvo	12
5.1	Sukupuolisensitiivisyys varhaiskasvatuksessa	12
6	Vuorovaikutus asiakastyössä	14
6.1	Sukupuolisensitiivinen työote	16
7	Osallisuus	17
8	Opinnäytetyöprosessi	20
8.1	Opinnäytetyön tavoitteet	21
8.2	Opinnäytetyön tutkimuskysymykset	21
9	Opinnäytetyön aineisto	21
9.1	Kyselyn toteutus	22
9.2	Opinnäytetyön vaatimukset	22
9.3	Opinnäytetyön eettiset kysymykset ja luotettavuus	22
10	Aineiston tulokset	23
10.1	Aineiston analyysi	24
11	Johtopäätökset ja pohdinta	36
	Lähteet	40
	Painetut	40
	Sähköiset	41
	Julkaisemattomat	42

1 Johdanto

Tasa-arvoisessa Suomessa on paljon puhuttu siitä, kuinka naisten pitäisi olla tasa-arvoisemmassa asemassa niin työelämässä kuin arjessakin, mutta samalla on miesten tasa-arvo jäänyt vähemmälle huomiolle. Myös miehillä on oikeus olla tasavertainen vanhempi omalle lapselleen, siinä missä äidilläkin. Äitejä on perinteisesti pidetty vanhempana, joka hoitaa lapsia ja isit käyvät töissä, mutta miten on tänä päivänä, sen halusin selvittää. Tätä kautta kiinnostuin tutkimaan tätä asetelmaa varhaiskasvatuksessa. Miten isejä kohdataan varhaiskasvatuksessa ja olemmeko työntekijöinä tarpeeksi tietoisia omasta vuorovaikutuksesta asiakkaiden kanssa ja kohtelemmeko vanhempia eriarvoisesti sukupuolen perusteella.

Miesjärjestöjen keskusliitto on esittänyt vuonna 2012 YLEN artikkelissa "Miesjärjestöt: Julkisten palvelujen sukupuolisyrrintä kuriin", että julkispalveluiden harjoittamaa sukupuolisyrrintää pitäisi säädellä nykyistä tiukemmin. Tässä artikkelissa Miesjärjestöjen keskusliiton varapuheenjohtaja Pasi Malmi ihmettelee olevan erikoista se, että työelämässä tapahtuvasta syrjinnästä on tasa-arvolaisissa useita kymmeniä pykälää, mutta ei mitään ohjeita siitä, kuinka menettellä, jos julkispalveluissa asiakkaana joutuu sukupuolisyrrinnän kohteeksi. Miesjärjestöjen mukaan olisi erittäin tärkeää, että olisi mahdollista nostaa tasa-arvokanne viranomaisorganisaatioiden harjoittamasta sukupuolisyrrinnästä, sillä miesten kokemaa syrjintää ilmenee tutkimusten mukaan julkisten palveluiden asiakkaina. (YLE 19.11.2012.) Pasi Malmin tekemän väitöskirjan mukaan miehiin kohdistuva sukupuolisyrrintä on yleistä Suomessa. (Malmi P. 2009.)

Pasi Malmin tekemän väitöskirjan mukaan miehiin kohdistuva sukupuolisyrrintä on yleistä Suomessa, vaikka virallisesti siitä usein vaietaan ja se sivuutetaan lähes täysin virallisessa tasa-arvopolitiikassa. Väitöstutkimuksen mukaan miehiin kohdistuu sukupuolisyrrintää työelämässä sekä vapaa-ajalla. Tutkimuksessa on tarkasteltu 800:aa tasa-arvovaltuutetulle tehtyä valitusta, näistä valituksista kolmasosa on miesten tekemiä. Miesten tekemät valitukset ovat koskeneet eri elämänalueita. Nämä valitukset paljastavat yksityisen ja julkisen sektorin miehiin kohdistuvasta syrjinnästä, jota tapahtuu melko laajasti. Miehiä syrjitään tämän väitöstutkimuksen mukaan muun muassa palvelujen käyttäjinä antamalla etuuksia naisille sekä huoltajuuskiistoissa. (Malmi P. 2009.)

Sukupuolisensitiivisyys on noussut myös esille varhaiskasvatuksessa uuden varhaiskasvatustlain sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden myötä. Paljon on ollut puhetta siitä, mitä kaikkea sukupuolisensitiivisyys on lasten kanssa, mutta sukupuolisensitiivisyys koskee myös työntekijöitä vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä ja työntekijöiden kuuluu pohtia kuinka sukupuolisensitiivisesti kohtaa vanhempia varhaiskasvatuksen arjessa. (OPH 2018.)

Opinnäytetyöni tulee olemaan kyselytutkimus. Aineiston keruumenetelmänä on sähköinen kyselylomake, joka kohdennetaan varhaiskasvatuksen asiakkaina olleille tai oleville isille. Kyselyssä tulee olemaan erilaisia väittämiä liittyen asiakkuuteen varhaiskasvatuksessa, sekä taustatieto kysymyksiä, joiden avulla aineistoa analysoidaan. Opinnäytetyö tehdään yhteistyössä Isät lasten asialla ry:n kanssa, opinnäytetyötä voidaan hyödyntää heidän tekemässä järjestötyössä, jotta isien asemaa voitaisiin parantaa varhaiskasvatuksessa sekä muissakin sosiaali- ja terveysalan asiakastyön kohtaamistilanteissa. Opinnäytetyön tulosten avulla voidaan mahdollisesti vaikuttaa työelämässä vaikuttavien työntekijöiden asenteisiin ja siihen, kuinka isejä kohdataan varhaiskasvatuksessa. Lisäksi isien vanhemmuuden asemaan voisi mahdollisesti vaikuttaa luomalla isien vanhemmuutta tukevaa toimintaa, esimerkiksi kotona lasten kanssa oleville isille suunnattua toimintaa kehittämällä.

2 Opinnäytetyön lähtökohdat

Sukupuolisyryntä liitetään mielikuvissa useimmiten naisiin ja heidän kokemaan sukupuolisyryntään. Isien kokemasta julkisten palvelujen syrjinnästä ei olla kovinkaan tietoisia.

2.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, minkälaisia kokemuksia isillä on varhaiskasvatuksen asiakkaina ja miten heitä kohdataan. Tutkimuksella selvitetään miten isät ovat kokeneet asiakkuuden varhaiskasvatuksessa ja ovatko he tulleet kohdatuksi tasavertaisina vanhempina.

Isien asema yhteiskunnassa on ajankohtainen aihe, jota on vuodesta toiseen eri miesjärjestöt tuoneet esille. Miesten kokema syrjintä jää huomaamatta, sillä miesten kynnyks lähteä ajamaan omia oikeuksiaan on naisia korkeampi. Mies reagoi vasta, kun kohdalle osuu isompi sekä merkittävä vastoinkäyminen, kuten esimerkiksi avioero. Miesjärjestöjen keskusliiton puheenjohtaja Rolf Paqvalin toteaa YLEN artikkelissa "Miehiin liittyviin asioihin suhtaudutaan usein siten, että jokaisen miehen pitäisi pystyä hoitamaan ne itse". Tasa-arvokysymykset liitetään yleensä naisten asemaan samaan aikaan kun miesten oikeudet sivuutetaan. Samassa artikkelissa tasa-arvovaltuutettu Pirkko Mäkinen kertoo huomanneensa työssään, että useat miesten yhteydenotot koskevat perhevapaita, sekä tavaroihin ja palveluihin liittyvää eriarvoisuutta. (YLE 2016).

2.2 Yhteistyökumppani

Opinnäytetyöni yhteistyökumppanina on Isät lasten asialla Ry, joka on perustettu vuonna 2012. Isät lasten asialla Ry on lastensuojelujärjestö, joka toimii vapaaehtoisvoimin pohjautuen kokemusasiantuntijuuteen sekä tutkimustietoon. Toiminnan tarkoitus on tehdä työtä sen eteen, että lapsen oikeus molempiin vanhempiin toteutuisi. Yhdistyksessä pyritään vaikuttamaan asenteisiin, jotta vanhempia kohdellaan yhdenvertaisina myös käytännössä. Yhdistys

esittää viranomaisille ja lainlaajijoille ongelmien ratkaisuja, jotka ovat huoltoriitoja ennaltaehkäiseviä. (ILA RY).

Isät lasten asialla -yhdistys koostuu huolestuneista isistä ja yhdistyksen asiaa tukevista kannatusjäsenistä. Yhdistys on asettanut tavoitteekseen seitsemän kohtaa, joiden eteen yhdistyksessä tehdään työtä. Yhdistys tavoittelee toiminnassaan sitä, että lapsen vieraannuttaminen tunnistettaisiin ja huoltokiusaaminen myös tunnistettaisiin henkiseksi väkivallaksi. Tavoitteena on myös se, että erolapsen etu ja edun vastaisuudet olisivat päättäjillä selvillä entistä tarkemmin ja ne määriteltäisiin nykyistä selkeämmin ja laajemmin. Isät lasten asialla ry haluaa edistää myös sitä, että niin sanotut high conflict tilanteisiin huoltajuuskiistoissa puututtaisiin nopeammin ja perusteellisemmin esimerkiksi sovittelun avulla. Sovittelun lähtökohtana tulee olla vanhempien tasavertaisuus ja yhden vertainen kohtelu. Yhdistys edistää toiminnallaan tasavertaista vanhemmuutta vanhempien kesken ja yhden vertaista kohtelua myös eron jälkeen. Isät lasten asialla ry pyrkii osaltaan vaikuttamaan siihen, että lapsen huoltoon ja tapaamiseen liittyviä tutkimuksia olisi enemmän. Isät lasten asialla Ry kuuluu Miesjärjestöjen keskusliittoon, jonka tarkoituksena on edistää hyvinvoinnin ja sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumista miesnäkökulmasta. (ILA RY).

Opinnäytetyöni tukee Isät lasten asialla Ry:n tavoitetta heidän tekemän lastensuojelutyön edistämiseksi siinä, että isien asemaa saataisiin näkyvämmäksi ja he tulisivat varhaiskasvatuksen asiakkaina kuulluksi ja nähdyksi, sekä viranomaisten tietoisuutta lisättäisiin tasavertaisen kohtelun esiin tuomiseksi. Isien asemaan vaikuttamalla voidaan edistää lapsen oikeuksia molempiin vanhempiin.

3 Isyys

Tilastokeskuksen tekemän tilaston mukaan Suomessa on 1,2 miljoonaa isää. 15-81-vuotiaista miehistä noin 57 prosentilla on lapsia ja yli 64-vuotiaista miehistä yli 80 prosenttia, ovat isejä. Mies tulee isäksi keskimäärin 31 vuotiaana ja yhdellä isällä on keskimäärin 2,25 lasta. Eniten on kahden lapsen isä. (Tilastokeskus 2016).

Kun isyydestä puhutaan, on tavaksi tullut puhua siitä jonakin muuttavana ja erilaisena kuin ennen. Isyys on hellempää ja siirtynyt sotien jälkeen perheenelättäjyydestä kohti hoivaavaa isyyttä. Miehillä vaaditaan aiempaa enemmän osallistumista perheen arkeen. Isyyden muuttuminen on tuonut mukanaan aktiivisesti lastenhoitoon osallistuvia isejä. Lastenhoitoa käsittelevissä tutkimuksissa on osoitettu, että isät voivat hyvin olla lapsilleen hyviä hoivaajia kuin äitikin, sekä isän on myös mahdollista luoda tiivis side lapseensa. Sukupuoli ei ole mikään este vanhemmuuteen osallistumiselle, vaan isän vanhemmuudelle on sukupuolesta riippumatta mahdollista tyylien ja tapojen moninaisuus. Kun mies huolehtii lapsestaan, niin silloin hän irtottautuu myös työnjakojen sukupuolittuneista rooleista. Hoivaava isä rikkoo näkemyksiä miesten ja naisten erilaisuudesta ja sukupuoleen liittyvistä asioista. Mitä enemmän miehet

ryhtyvät hoitamaan lapsiaan ja tekemään kotitöitä, sitä paremmin muuttuvat myös käsitykset sukupuolittuneista töistä ja rooleista. (Kolehmainen J. 2004).

Nykypäivän isä osallistuu ja on monessa mukana. Sitoutunut ja osallistuva isä kantaa vastuun lapsesta, elannosta, leikkii lapsen kanssa ja vie häntä lääkäriin. Osallistuvan isän tunnusmerkkejä ovat isän ja lapsen välinen vahva kiintymys ja tunneside. Osallistuva isä haluaa olla mukana lapsensa arjessa joka päivä, niin hyvinä kuin huonoinakin päivinä. Lapsi hyöttyy sitoutuneen isän osallisuudesta. Se että isä on läsnä lapselle, mukana kasvatuksessa ja kantaa vanhemman vastuunsa, lisää lapsen hyvinvointia. Lapsi oppii sosiaalisia taitoja silloin kun hän voi olla useamman rakastavan aikuisen kanssa vuorovaikutuksessa. Lapsen hyvä isäsuhde vähentää psyykkisiä ongelmia, masennusta ja käytöshäiriöitä. Kun lapsi tulee murrosikään, isän merkitys korostuu. Se että isä on läsnä, voi ennaltaehkäistä alkoholinkäyttöä ja rikollisuutta. Niiden tyttöjen, joiden isät ovat sitoutuneita, seksikokemukset ovat myöhemmin kuin tyttöjen, joilla ei ole isää mukana elämässä. Isän sitoutuminen vanhemmuuteen parantaa lapsen ongelmanratkaisu- ja kielellisiä kykyjä. Sitoutuneiden isien lapset myös näyttävät kouluttautuvan sekä menestyvän taloudellisesti paremmin kuin ei sitoutuneiden isien lapset. Isäksi tulo ja isänä oleminen motivoi myös miestä pitämään itsestään ja terveydestään huolta. Monet isät ovat kokeneet tunne-elämänsä muuttuneen lapsen myötä. Miehellä voi olla vahvoja tunteita lasta kohtaan, joita ei aiemmin ole tuntenut. Isän empatiakyky kasvaa lapsen saannin myötä, kun lapsen tarpeet asetetaan omien edelle. Sitoutuneet isät ovat myös tyytyväisempiä elämäänsä. Osallistuva isyys hyödyttää monia, lasta, isää sekä läheissuhteita monilla tavoilla. (Mykkänen J. 2017).

Isyyttä on tarkasteltu myös Miessakit ry teettämässä Hyvä isä- kyselyssä marraskuun 6. päivä 2019. Kyselyn vastauksissa korostui hyvä, arvattava miehuus, eikä sukupuolten välisiä eroja juurikaan ollut. Vastaajina oli 161 miestä, 109 naista ja 8 henkilöä, jotka eivät määritelleet sukupuoltaan. Valtaosa vastaajista oli 30-49-vuotiaita, jotka elävät lapsiperhearkea. Seuraava kyselyn vastauksista tehty taulukko 1 kertoo tämän päivän henkilöiden ajatuksia siitä, millainen on hyvä isä vuonna 2019. Naisten vastauksissa oli korostunut hyvän isän kyky elää kuin opettaa ja kyky myöntää virheensä. Nämä vaikuttavat ominaisuudet ovat keskeisiä siinä, kuinka olla hyvä isä kuin myös toista huomioiva puolisoikin. (Miessakit ry, 2019).

Taulukko 1 Hyvä isä- kyselyn vastauksia (Miessakit ry, 2019).

4 Varhaiskasvatus

Suomalaisen varhaiskasvatuksen juuret ulottuvat teollistumiseen sekä kansakoulujärjestelmän syntyyn. Päivähoidon palvelujärjestelmän syntyhistoria sijoittuu Suomen sotien jälkeiseen kauteen, jolloin oli käynnissä yhteiskunnan jälleenrakentaminen. Sotien jälkeinen aika on ollut Suomelle voimakasta yhteiskuntamuutosten aikaa. Näiden muutosten myötä maatalous menetti sen keskeisen asemansa työllistäjänä, perheet muuttivat maalta kaupunkiin ja naiset lähtivät kodin ulkopuolelle töihin. Näin syntyi tarve sekä pula päivähoitopaikoista, erityisesti eteläisessä Suomessa ja sen suurissa kaupungeissa. Päivähoidolla on ollut erilaisia yhteiskunnallisia tehtäviä, sen tärkeitä tehtäviä ovat muun muassa olleet sosiaalipoliittinen tehtävä, jonka tärkeä tavoite on tukea yhdessä muiden lapsi- ja perhepalveluiden kanssa lapsiperheitä ja työvoimapoliittinen tehtävä, joka korostaa sitä, että päivähoiton on tarjottava lapsille vanhempien työssäolon ajaksi turvallinen ympäristö. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014).

Varhaiskasvatus on lain mukaista kunnan tai yksityisen palveluntuottajan tarjoamaa palvelua. Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatus. Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus saada varhaiskasvatusta lain määräämissä puitteissa. Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, joka painottuu erityisesti pedagogiaan. (L540/2018.)

Viimeaikaiset tutkimukset osoittavat, että varhaiskasvatuksella on lasten ja nuorten elämään kauas kantoiset vaikutukset. Varhaiskasvatus luo perustan lasten oppimiselle, jokaisen lapsen yksilöllistä kehitystä tuetaan ja varhaiskasvatus mahdollistaa yhdessä oppimisen mahdollisuuksia sekä tasoittaa kotitaustoista johtuvia eroja. Varhaiskasvatukseen osallistuminen vaikuttaa lapsen myöhempään koulutukseen positiivisesti ja sitä kautta tarjoaa tasa-arvoiset mahdollisuudet erilaisiin koulutusmahdollisuuksiin. Varhaiskasvatuksen vaikuttavuus jokaisen lapsen oppimisessa ja kehityksessä on todistettu, joten se asettaa uusia haasteita alan koulutukselle, tutkimukselle ja työhön. (Koivula M., Siippainen A. & Eerola-Pennanen P. 8, 2017).

Suomalainen varhaiskasvatus on viime vuosien aikana muuttunut usealla tavalla. Varhaiskasvatuksessa on ollut rakenteellisia sekä poliittisia muutoksia, joista viimeisimmät ovat olleet varhaiskasvatuksen sijoittuminen opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alle vuonna 2013 ja uusi varhaiskasvatustalaki (540/2018). Uudistusten myötä on varhaiskasvatuksen asema yhteiskunnassa selkiytynyt ja vakiintunut osaksi kasvatustal- ja koulutusjärjestelmää. Varhaiskasvatuksen asenteet ja periaatteet ovat muuttuneet myös sen myötä, että lapsi on asetettu uudella tavalla varhaiskasvatuksen keskiöön. Oikeus saada lapselleen hoitopaikka sekä tukea kasvatukseen on varhaiskasvatustalain myötä muuttunut lapsen oikeudeksi saada laadukasta varhaiskasvatusta. Laadukkaan varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lapsen kokonaisvaltaista kehitystä, kasvua ja oppimisen edellytyksiä sekä edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista. (Koivula M., Siippainen A. & Eerola-Pennanen P. 9, 2017).

4.1 Varhaiskasvatustalaki

Varhaiskasvatustalaki L540/2018 määrittelee varhaiskasvatuksen toimintamuodot, sekä sen ketä sitä voi järjestää ja kuka toimintaa valvoo. Laissa määritellään se, että lapsen etu on ensisijaisesti huomioitava varhaiskasvatustalasta järjestettäessä. Kunta on varhaiskasvatustalain mukaisesti velvollinen järjestämään varhaiskasvatustalasta kunnan alueella asuville lapsille.

Tähän opinnäytetyöhön liittyen on erityisen tärkeää ottaa huomioon varhaiskasvatustalain 20§ Osallisuus ja vaikuttaminen, jossa mainitaan suoraan näin: "Lapsen vanhemmille tai huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin." (L540/2018). Tämä pykälä on tärkeä siksi, koska kyseessä on laki, joka velvoittaa jokaista varhaiskasvatustalassa työskentelevää toimimaan lain mukaan, ottaen tämän pykälän huomioon. Vanhemmilla kuuluu olla mahdollisuus olla mukana varhaiskasvatustalassa ja sen toteuttamisessa silloin, kun hänen lapsensa siellä asiakkaana on.

Varhaiskasvatustalain tavoitteessa numero 10 on varhaiskasvatuksen tavoitteeksi mainittu lapsen sekä hänen vanhempansa kanssa yhteistyössä toimiminen lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi, sekä vanhemman tukeminen kasvatustalustyössä. (L540/2018.) Lain mukaan henkilöstön siis pitäisi pyrkiä aina toimimaan lapsen kehitys ja hyvinvointi huomioiden yhdessä lapsen vanhemman kanssa.

4.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet mainitaan varhaiskasvatustalain 21 pykälässä ja nämä perusteet on laatinut ja määrännyt opetushallitus vuonna 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tarkoitus on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteutumista koko Suomessa ja toteuttaa laissa säädettyjä tavoitteita. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen toteuttamisen sisällöstä, järjestäjän ja lapsen vanhempien tai muiden huoltajien välisestä yhteistyöstä sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä. (L540/2018). Tässäkin varhaiskasvatustalain pykälässä mainitaan erikseen vanhempien tai huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö.

Vanhempien osallisuus ja vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö mainitaan useassa kohdassa myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuriin mainitaan kuuluvan henkilöstön keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus huoltajien ja lähiympäristön kanssa. Yhteisön jäsenet arvostavat yhteistyötä sekä kunnioittavat toisiaan. (OPH 2018.)

Perusteissa kerrotaan huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä olevan tärkeä merkitys varhaiskasvatuksessa ja tämän yhteistyön tavoitteena on yhteinen sitoutuminen lapsen terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen (OPH 2018). Yhteistyö perustuu keskinäiseen vuorovaikutukseen ja kohtaamiseen, on hyvin tärkeä rakentaa luottamusta asiakkaaseen. Perusteissa mainitaankin luottamuksen rakentamisen, tasa-arvoisen vuorovaikutuksen ja keskinäisen kunnioituksen tukevan kasvatusyhteistyötä (OPH 2018).

5 Sukupuolisyrjintä ja tasa-arvo

Suomen perustuslaki tunnistaa sukupuolten tasa-arvon, Suomen perustuslain 6§:n 1. momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Momentin 2. mukaan syrjintä on kielletty sukupuolen mukaan ja 4. momentti sisältää säännöksen naisten ja miesten tasa-arvosta ja sen mukaan sukupuolten tasa-arvoa kuuluu edistää yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä. (PL 11.6.1999/73.)

Sukupuolten tasa-arvosta on tarkemmin säädetty tasa-arvolaisissa. Tasa-arvolaisissa kielletään syrjintä muun muassa sukupuolen tai vanhemmuuden vuoksi, syrjintään mukaan luetaan myös seksuaalinen häirintä sekä häirintä sukupuolen perusteella. Syrjintä on kielletty siitä huolimatta, koskeeko se henkilöä itseensä tai jotain toista koskevaan olettamukseen tai tosiasiaan. Myös välitön ja välillinen sukupuolisyrjintä on kiellettyä. (Tasa-arvolaki 8.8.1986/609.)

5.1 Sukupuolisensitiivisyys varhaiskasvatuksessa

Sukupuolisensitiivisyydellä voidaan tarkoittaa kykyä tunnistaa naisten ja miesten erilaisuutta sekä erot sukupuoleen liittyvissä tarpeissa, viestintätavoissa sekä kykyä kuunnella ja havainnoida sukupuolten erilaisuutta eri asiayhteyksissä. Sukupuolisensitiivisyys on sukupuoleen liittyvien arvojen ja asenteiden tunnistamista ja näkyville tekemistä. Sitä on pidetty sukupuolten

todellisen tasa-arvon toteutumisen edellytyksenä. Sukupuolisensitiivisyys on myös ajattelu-tapa, jolla voidaan arvostaa sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuutta, joka tarkoittaa sitä, että esimerkiksi työyhteisössä kaikkia jäseniä kohdellaan yhdenvertaisesti sekä tasa-arvoisesti. (Anttonen E. 2007c.)

Sukupuolisensitiivisyys mainitaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa, jossa todetaan inklusiivisen toimintakulttuurin edistävän osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa. Jokainen yhteisön jäsen tulee kohdata ja kohdella yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä, kuten sukupuolesta. Perusteissa sanotaan suoraan näin: "Varhaiskasvatus on sukupuolisensitiivistä." Tämän pitäisi siis koskettaa koko varhaiskasvatusta, niin lapsia ja vanhempia kuin myös työntekijöitäkin. (OPH 2018.)

Varhaiskasvatusta on tutkittu yhä enemmän sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta, varhaisimpia dokumentteja on vuodelta 1974, vain vuosi varhaiskasvatustlain voimaan tulon jälkeen. Tuolloin on tasa-arvoasiain neuvottelukunta (TANE) teettänyt katsauksen sukupuolirooleihin päiväkodissa, jossa todettiin, että hyvistä tavoitteista huolimatta päiväkotiei luo tytöille ja pojille samoja valmiuksia päiväkodissa. Nämä jo menneet tutkimukset eivät juurikaan poikkeaviimeisimmistä tutkimuksista. Sukupuolinormit vaikuttavat myös kasvattajien oletuksiin lasten vanhemmista. Yleisesti ajatellaan äidin ottavan vastuun lasten hoito- ja kasvatustakeskusteluista, joten on tärkeää pohtia, kohdataanko vanhempia sukupuolesta riippumatta samalla tavalla, silloin kun halutaan keskustella lapsen kasvatukseen liittyvistä asioista vanhempien kanssa. Perheiden monimuotoisuus on tärkeää tunnistaa, sillä se jää helposti vain vanhempien vastuulle. Perheet eivät aina ole ydinperheitä, joissa on äiti ja isä, perheitä on erilaisia kuten esimerkiksi sateenkaariperhe. (Alasaari & Katainen 2016.)

Heteronormatiivinen tapa ajatella on yhteisöjen ja ihmisten laatima järjestelmä, jonka lähtökohtana on biologisen sukupuolen määrittely. Yhteisöistä on syntynyt sukupuolijärjestelmä, jota ylläpidetään eri toimijoiden kautta ja sillä tuotetaan sukupuoleen liittyviä jakoja sekä rooleja yhteiskunnassa. Nämä roolit ja käsitykset ovat kaavamaisia ajatuksia tytöistä, pojista, naisista ja miehistä. Roolit tulevat esiin työelämässä, jossa usein jaottelua tehdään naisille kuuluvista hoitotöistä ja miehille kuuluvista teknisistä töistä. Sukupuolen mukaan tehtävä roolijako on stereotyyppistä ajattelua, jota sukupuolijärjestelmä pitää yllä. Miehistä, naisista, tytöistä ja pojista tehdään oletuksia, millaista osaamista heillä on ja millä tavoin he toimivat. Jo pienenä opitut sukupuoleen liittyvät stereotyyppiset ajattelumallit vaikuttavat lapsen harrastusvalintoihin ja myöhemmin nuoren ja aikuisen koulutuksen sekä työelämän valintoihin. Joten varhaiskasvatuksessa luoduilla ajattelu- ja toimintatavoilla voi olla vaikutus esimerkiksi tulevaan ammatinvalintaan. (Ylitapio-Mäntylä O. 2012, 25.)

Perinteisesti on ajateltu kodin ja lasten hoitamisen olevan feminiinistä ja korjaushommat sekä auton huolto maskuliiniseksi toiminnaksi. Tietylainen olemisen tapa on kulttuurissamme

näyttäytynyt joko feminiinisenä tai maskuliinisenä tekona, eleenä, ilmeenä tai elehtimisenä. Sukupuolisuutta ei kuitenkaan voi jakaa vain maskuliiniseen tai feminiiniseen, sillä niiden rajat ovat häilyviä. Jokainen meistä on omalla tavallaan naisellinen tai miehekäs. Herkkyys huomata eroja ja huomioida ne on sensitiivisyyttä, eli kykyä nähdä ja kuulla asioita useammasta näkökulmasta. Sukupuolisensitiivisyys on taitoa tarkastella sukupuolta myös sosiaalisen ja kulttuurisen määrittelyjen näkökulmista, sukupuolen lisäksi. Se on taito nähdä ja huomata omat kuin myös toisten kasvattajien sukupuolittuneet käytännöt. (Ylitapio-Mäntylä O. 2012, 25.)

6 Vuorovaikutus asiakastyössä

Vuorovaikutuksella tarkoitetaan kahden tai useamman ihmisen välistä kommunikaatiota. Kaikki se, mitä ja miten toimimme toisten ihmisten kanssa, on vuorovaikutusta. Se voi olla puhetta, sanoja, eleitä, ääntelyjä, ilmeitä tai katseita. Ihmissuhteissa yksi hyvin tärkeä kommunikoinnin muoto on puhuminen. Puhumisessa on läsnä paljon muutakin, kuten eleet, ilmeet, äänenpainot, katseet ja kosketus, jotka ovat merkitseviä ja luovat sanoille merkityksiä. Ilman vuorovaikutusta on vaikea tietää mitä toinen ajattelee ja jos luulee tietävänsä mitä toinen ajattelee tai olettaa asioita, syntyy helposti väärin käsityksiä. (Väestöliitto.)

Sosiaali- ja terveysalan kohtaamiset asiakkaan kanssa asettavat omat vaatimuksensa työlle, koska tätä työtä tehdään erilaisten ihmisten kanssa. Asiakkaan kohtaaminen on aina inhimillistä vuorovaikutusta, johon kuuluu erilaisia vuorovaikutuksen ilmiöitä, aivan kuten ihmisten kohtaamisiin yleensäkin. Jokaisella ihmisellä on oma tapansa olla vuorovaikutuksessa ja sillä on merkitystä, miten ja millä asenteella me ihmisen kohtaamme työssämme sosiaali- ja terveysalalla. Työntekijänä on osattava kuulostella miten ja millä tavalla juuri tällä kerralla kohtaan asiakkaan. Kohtaamiset ovat joka kerta erilaisia ja omanlaisiaan. Joka kerta asiakas on osattava kohdata yksilönä ja juuri sen tilanteen vaatimalla tavalla. Vuorovaikutus käsitteenä on laaja ja siihen kuuluvat niin yksilöiden, yhteisöjen, organisaatioiden kuin kulttuurien välinen kommunikaatio ja suhteet. Asiakkaan kohtaamistilanteisiin liittyy paljon eri asteisia tasoja, jotka eivät ole vain tiettyjä tapoja toimia, vaan kertovat sen, miten me näemme toiset ja miten annamme toiselle tilaa olla vuorovaikutuksessa. Kun työntekijä on kiinnostunut asiakkaansa asioista ja tilanteesta sekä antaa asiakkaan ajatuksille tilaa, silloin puhutaan dialogisesta kohtaamisesta. (Mönkkönen K. 2018, 16-19.)

Sosiaalialan eettiset periaatteet ohjaavat ihmisten kanssa tehtävää työtä, kuten esimerkiksi varhaiskasvatuksessa toteutettavaa työtä. Näissä periaatteissa todetaan myös, että jokainen ihminen on arvokas ja oikeutettu arvokkaaseen kohteluun. Sosiaalialan ammattihenkilön kuuluu edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, joka on tärkeä huomioida myös niin, ettei työntekijänä kohtele asiakkaita eriarvoisesti sukupuolen mukaan. (Talentia 2017.) Kielenkäytöllä voidaan myös vaikuttaa yhdenvertaisuuteen, sen sijaan että puhutellemme asiakkaita esimerkiksi vaimona tai miehenä, puhutellemme heitä puolisoina. Ammatilainen ei myöskään

voi tietää asiakkaan seksuaalista suuntautuneisuutta, joten myöskään sen pohjalta ei voi tehdä oletuksia. On hyvä myös huomioida se, että sukupuoleen liittyvään häirintään tai syrjintään syyllistyvät niin naiset kuin miehetkin. (Mönkkönen K. 2018, 40-41.)

Vuorovaikutusosaamiseen tarvitaan kyky vastavuoroiseen ja ideoivaan kommunikaatioon asiakkaan kanssa. Vuorovaikutus on olennainen osa ammatillista osaamista, johon liittyy kyky ja halu oppia uutta. Nykyajan työelämään kuuluu jatkuva oman osaamisen kehittäminen, ja toimintaympäristön ja -tapojen muutokset edellyttävät uudenlaisia ajattelu- ja työtapoja. Varhaiskasvatuksen työntekijän osaamiseen kuuluu tieto alan lainsäädännöstä, työmenetelmistä, ohjaavista käsitteistä ja teorioista. Työntekijä hallitsee ammatin perusteet, joka on lähtökohta myös vuorovaikutusosaamiselle. Osaaminen tuo omaan työhön varmuutta sekä auttaa soveltamaan tietoa eri tilanteissa. (Mönkkönen K. 2018, 23-25.)

Vuorovaikutusosaamisen kannalta on tärkeää, että kaikki tietävät yhteiset säännöt sekä pystyvät työskentelemään yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi ja hahmottavat oman sekä muiden roolin koko kokonaisuudessa. Asiakastyössä varhaiskasvatuksessa dokumentoidaan lapsen asioita lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, jolla tehdään tavoitteet, sisällöt sekä suunnitelmat tehtävälle työlle näkyväksi asiakkaalle sekä kollegoille. Dokumentoinnissa on hyvä muistaa, että kaikki asiakkaasta kirjoitettu tieto on kirjoitettu kunnioittavasti ja siihen on kirjattu kaikki olennainen tieto, jolla on vaikutusta hänen saamaan palveluun. Vuorovaikutusosaaminen sisältää kaikki taidot, jotka liittyvät kommunikoinnin ja suhteen luomiseen. Vuorovaikutusosaaminen on yksi tulevaisuuden keskeisistä osaamisalueista sosiaalityössä. Asiakkaan arvo-kohtaaminen edellyttää työntekijältä taitoa kohdata erilaisuutta ja vaikeita tilanteita ongelmien ratkaisua edistävällä tavalla. Näitä taitoja ovat kyky luoda yhteistoiminnallinen suhde asiakkaaseen, empatia, aitous, asiakkaan kunnioittaminen ja taito jäsentää keskustelun sisältöä konkreettisesti. Vuorovaikutusosaaminen on rohkeutta asettua asiakkaan kanssa yhdessä tietämättömyyden alueelle ja etsiä yhdessä asiakkaan kanssa uusia oivalluksia. Vuorovaikutusosaaminen on ammatillisesti vaativa osa-alue, sillä ihmisten välisissä kanssakäymisissä ei voi olla koskaan varma mikä lähestymistapa on milläkin kertaa toimiva. (Mönkkönen K. 2018, 26-33.)

Vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten vuorovaikutussuhde on sellaisessa rajapinnassa, jossa kohtaavat julkinen kasvatusinstituutio ja perhe ja perheen lasta, lapsuutta ja kasvatusta koskevat ajattelutavat sekä käytännöt. Kasvatuskumppanuuden näkökulmasta keskeiset käsitykset liittyvät kasvatukseen, hyvän kasvatuksen menetelmiin, hyvään lapsuuteen, vanhemmuuteen ja perheen tehtäviin. Niin vanhemmat kuin ammattilaisetkin ovat aina myös yksilöitä, siten yksilöhistorialliset kokemukset ovat läsnä kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Työntekijän tai vanhemman näkemys siitä, ketä on hyvä vanhempi tai kasvattaja, tulee heidän omista arvoistaan ja kokemuksistaan. Kuin myös se, millä tavoin arvotamme muiden käsityksiä

kasvatuksesta, heijastelee omaa arvomaailmaa. Käsitukset ja tulkinnat siitä millaista yhteistyö vanhempien kanssa on, ohjaavat ammattilaisen toimintaa vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Ammattilaisen tehtävä on luoda vuorovaikutukselle otolliset puitteet. Tämän lisäksi ammattilaisen on osattava kriittisesti arvioida omaa ajattelutapaa osana ammatillista kehittymistä. Suhde ammattilaisten ja vanhempien välillä alkaa tutustumisella toisiinsa. Näin tutustumalla kumpikin osapuoli saa mahdollisuuden rakentaa kuvaa siitä, voiko vastapuoleen luottaa. Luottamus perustuu hyvään vuorovaikutusosaamiseen, ammattilainen omalla toiminnallaan luo luottamusta herättävää vuorovaikutusta. Tämä luottamus rakentuu kuulluksi tulemisen kokemusten kautta. Tutustumisessa on tärkeää myös oppia tuntemaan toisen osapuolen tapa olla vuorovaikutuksessa. Vastavuoroisen luottamuksen rakentumisessa ammattilaisen ja vanhemman välillä vie aikaa ja tarvitsee riittävän määrän kohtaamisia, joissa vanhemman ja työntekijän tapa toimia tulee molemmin puolin tutuksi ja oppivat kokemuksen kautta luottamaan toisiinsa. (Karila K. 2006.)

6.1 Sukupuolisensitiivinen työote

Sukupuoli ja kasvatuksen sukupuolistavat toimintatavat ovat läsnä arjen erilaisissa tilanteissa, aikuisten ja lasten sekä aikuisten välisissä vuorovaikutussuhteissa. Ne esiintyvät niin arkipäiväisissä tilanteissa, että niitä ei osata tunnistaa ja huomata. Sukupuoleen kasvattaminen tapahtuu tiedostamattomasti ja on hienovaraista sekä jatkuvaa. Sukupuolesta tulee tavallaan näkymätöntä, jolloin ei tule huomanneeksi omia sukupuolistavia tekoja ja toimintoja. Kasvattajan omat elämäkokemukset vaikuttavat tehdyssä työssä. Se kuinka kasvattaja itse on tullut kohdatuksi tyttönä, poikana, miehenä tai naisena, voi näkyä kasvattajan omassa toiminnassa. Ammattikasvattajan onkin syytä pohtia, miten ja millä tavoin he kohtaavat poikia ja tyttöjä. Biologinen sukupuoli määrittelee edelleen monia kasvatuksen käytäntöjä, vaikka biologinen määrittely on muuttunut jo 70-luvulla, jolloin alettiin puhua sukupuolen käsitteestä. Kasvattajat nojautuvat yhä biologiseen ajatteluun kasvatuksessa ja opetuksessa, vaikka lisäksi on tullut sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma. (Ylitapio-Mäntylä O. 2017, 273.)

Sukupuolisensitiivisessä työotteessa nostetaan jokaisen oma sukupuoli esiin myönteisenä voimavarana. Samalla huomioidaan oman ja vastakkaisen sukupuolen väliset erot, niitä kuitenkin arvottamatta erikseen. Työssä tunnistetaan erilaisia miehenä ja naisena olemisen tapoja, sekä ymmärretään erilaiset kasvun ja kehityksen erityiskysymykset. Pyritään tietoisesti purkamaan sekä laajentamaan sukupuolirooleja ja sukupuolisidonnaisia käyttäytymismalleja. Työntekijä käy osaa käydä asiakkaan kanssa avointa keskustelua ja etsii mahdollisuuksia epäoikeudenmukaisuuksien purkamiselle. Jokaista tuetaan löytämään omat vahvuudet ja voimavarat, kuuntelemaan itseään sekä kannustetaan olemaan rohkeasti sellainen kuin on. Sukupuolisensitiivisyys isien kanssa tehtävässä työssä tarkoittaa isien tasa-arvoista kohtaamista, rohkaisemista itsensä näköiseen isyyteen ja sukupuolen kautta määrittyvien haasteiden tunnistamista ja purkamista, jos isäksi kasvaminen ja isän onnellisuus sitä vaativat. Työntekijän

onkin hyvä pohtia, miten omassa työssään voisi toimia sukupuolisensitiivisemmin ja pohtia lisäksi erilaisia mahdollisuuksia purkaa sukupuolen kautta määrittyviä toimintatapoja. (Ensi- ja turvakotien Liitto ry, 2017).

Varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa varhaiskasvatuslaki (580/2018), jonne on kirjattu sukupuolen tasa-arvon näkökulma sekä yhdenvertaisen ja koulutuksellisen tasa-arvon ajatukset. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) yhdenvertaisuuden, tasa-arvon, ja moninaisuuden arvoperustan ja toiminnan tavoitteiden taustalla vaikuttavat nämä lakiin kirjatut asiat. Perusteiden mukaan jokainen tyttö ja poika tulisi huomioida tasa-arvoisesti sekä yhdenvertaisesti. Varhaiskasvatustyön arvot on kirjattu Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, joissa tuodaan esille sukupuolen ja myös muiden erojen huomioon ottaminen arjen käytännössä. Kasvattajan tulee olla tietoinen sukupuoleen ja muihin eroihin liittyvistä asenteista, sillä ne näkyvät työntekijän eleissä, ilmeissä sekä toimintatavoissa. Lapsilla kuuluu myös olla mahdollisuus tehdä erilaisia valintoja ilman, että sukupuoli rajoittaa niitä. Kasvattaja voi joko vahvistaa tai rikkoa sanomisellaan, eleillään sekä ohjaamisellaan vallitsevia sukupuolisia olettamuksia. (Ylitapio-Mäntylä O. 2017, 274).

Kasvattajalta odotetaan herkkyyttä sekä taitoja reagoida lapsen tarpeisiin. Sukupuolisensitiivinen kasvattaja pohtii erilaisia eroja, sekä mahdollistaa lapsille tilaisuuden kokeilla erilaisia sukupuolen rajoja ja niiden ylittämisiä. Erojen huomaaminen on vaikeaa, kasvatuksen sukupuolistavia käytäntöjä ei helposti huomaa omassa eikä toisten toiminnassa, ellei niitä tiedosta. Sukupuolisensitiivinen kasvattaja tiedostaa ja tunnustaa omat sukupuolistavat käytäntönsä sekä mallina olemisen vahvuuden. Hän pohtii myös sukupuoleen liittyviä luokitteluja ja ymmärtää, ettei yhteiskunta ole samanlainen naisille ja miehille. Hän ymmärtää myös sen, että tasa-arvoisen yhteiskunnan saavuttamiseksi vaaditaan useiden tapojen ja käytäntöjen muuttamista. Sukupuolisensitiivisen kasvatuksen ihanne olisi kasvatuksen sukupuolistavien käytäntöjen purkamisen. Sukupuolisensitiivisessä varhaiskasvatuksessa kasvattaja näkee sukupuolikielisykset laajalta alueelta, sekä pohtii sukupuoleen liittyviä ilmiöitä ja tunnistaa ne. Kasvattaja myös hyväksyy sen, että lapsella on erilaisia kokemuksia ja ajatuksia sekä kannustaa lasta kokeilemaan erilaisia asioita ja sen lisäksi ihmettelemään maailmaa. Sukupuolisensitiivisyys on tasapainoilua, sukupuolisensitiivinen ja tasa-arvoinen kasvatus on jatkuvaa pohdintaa arjen sukupuolistavista tavoista ja käytänteistä. Tekemällä sukupuolisensitiivistä työtä yhdessä lasten kanssa, voimme saavuttaa yhdenvertaisen yhteiskunnan. (Ylitapio-Mäntylä O. 2017, 274-283).

7 Osallisuus

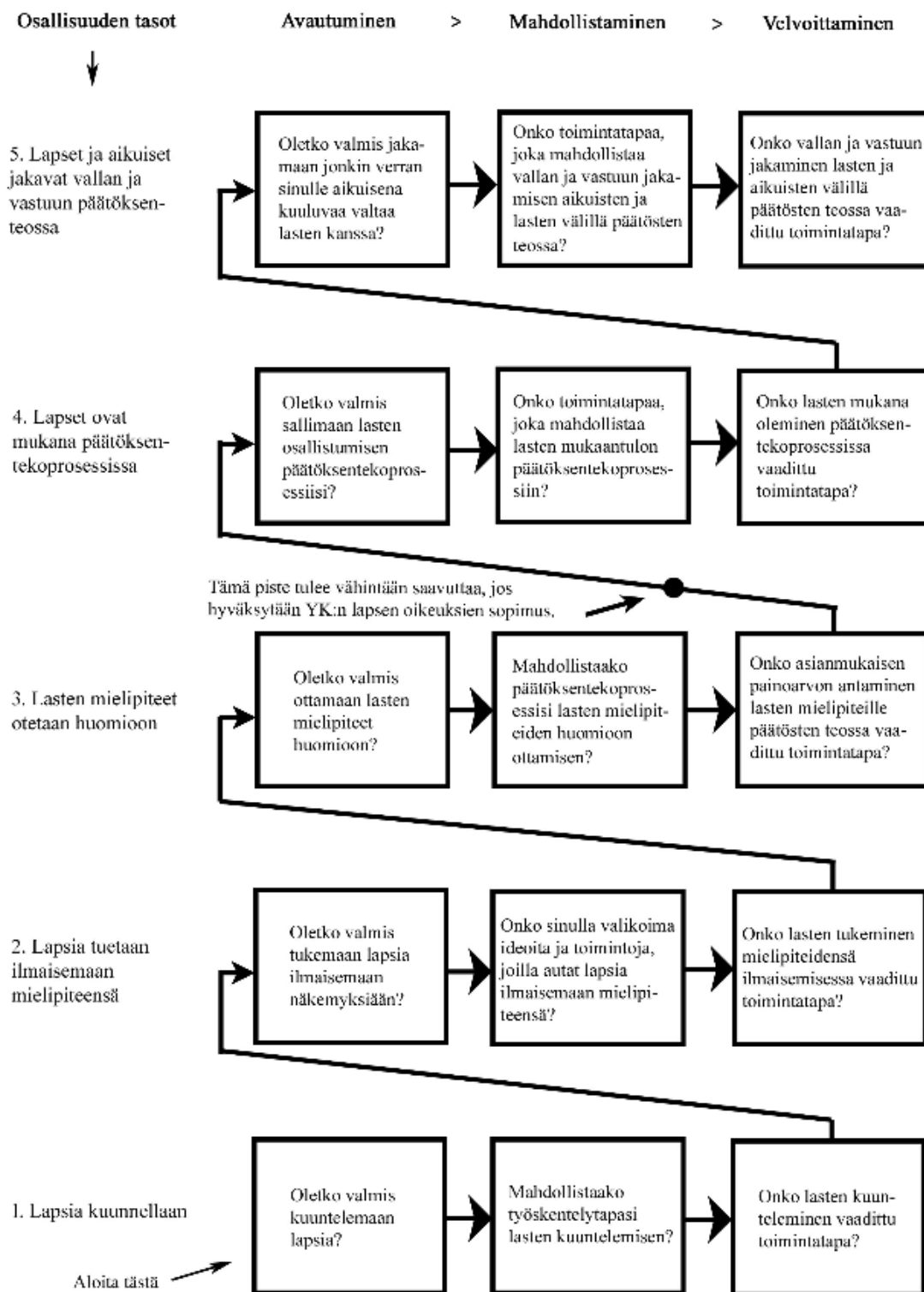
Osallisuus on iso osa varhaiskasvatuksen asiakkaina olevien vanhempien ja lasten kanssa tehtävää työtä, jolla on suuri merkitys asiakkaan kokemuksiin asiakkuudesta ja kuulumisesta yhteisöön, jonka päiväkotitoiminta muodostaa. Osallisuus on voimakkaasti yhteydessä yhteisöllisyyteen

ja kasvatustieteiden painopiste varhaiskasvatuksessa onkin siirtymässä lapsen yksilöllisyydestä kohti ryhmän jäsenyyttä ja yhteistä toimintaa. Osallisuus käsitteenä voi herättää erilaisia ajatuksia ja sen merkitys voi saada eri merkityksiä käyttöyhteyden mukaan. Osallisuus perustuu vapaaehtoisuuteen ja dialogiseen tasavertaiseen suhteeseen ihmisten kesken. Osallisuus on osa syrjäytymisen ehkäisyä ja yhteisön pyrkimystä ottaa kaikki sen jäsenet osaksi yhteisöä. Osallisuus ei kuitenkaan ole vain sitä, että yksilö pääsee osalliseksi yhteiskunnan palveluista ja voivat osallistua erilaisiin aktiviteetteihin. Osallistuja voi olla valmiiksi suunnitellussa toiminnassa mukana, mutta ei ole kuitenkaan saanut olla itse vaikuttamassa toiminnan sisällön suunnitteluun ja toteutukseen. Tällaiseen toimintaan osallistuminen voi olla syvemmän osallisuuden alku. Alku voi olla niinkin pieni, että esimerkiksi varhaiskasvatuksessa lapsi, jolla on tuen tarvetta sosiaalisten taitojen tukemiselle ja tulee mukaan toimintaan ja kokee siinä olemisensa positiivisesti. (Turja L. 2017, 44.)

Osallisuus käsitetään usein kapeasti yksittäisten lasten tai aikuisten mielihalujen kuulemisena ja niiden toteuttamisena. Sellaisissa tilanteissa, joissa lapsia tai aikuisia on paljon, osallisuus on silti hyvin paljon yhteisöllinen ilmiö. Jokaisella tulee olla oikeus omaan näkemykseen ja sen ilmaisuun sekä samalla jokaisen on kuunneltava muiden näkemyksiä. Tavoitteena on ratkaisujen löytäminen. Osallisuudesta on laadittu monenlaisia malleja, joista käytetyimpiä ovat Hartin (1992) ja Shierin (2001) mallit. (Turja L. 2017, 45.)

Shierin osallisuuden tasomallissa huomioidaan osallisuuden tasojen lisäksi osallisuuden sitoutumisen aste. Jokaisella näillä tasoilla voi yksilöllä ja organisaatiolla esiintyä erilaisia sitoutumisen asteita. Ensimmäiseksi olennaisinta on yksilön valmius avautua uusille ajatuksille. Toisella asteella on työntekijän/organisaation siirtyminen ajattelun muutoksesta käytännöksi eli mahdollistaminen. Lopuksi toimintatavat tulevat käytännöksi, kun organisaatio sitoutuu osallisuuden toteuttamiseen, jolloin käytänteistä ja toimintatavoista tulee sisäänrakennettuja, tahtuu velvoittaminen. (Shier 2001, 107-110.)

Shierin tasomallissa (Shier 2001, Dahlström & Heinonen 2017) kuvataan lapsen osallisuutta, sekä sitä tasoa mikä on YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen vaatima taso osallisuudesta. Samaa mallia voidaan käyttää myös silloin kun puhutaan vanhempien osallisuudesta, kuten varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2018 (OPH 2018) todetaan, että myös vanhemmilla täytyy olla mahdollisuus osallisuuteen varhaiskasvatuksessa. Aivan samat asiat koskettavat osallisuudessa myös heitä.

Kuva 1 Shierin osallisuuden tasomalli (Shier 2001, Dahlström & Heinonen 2017)

Osallisuus on toimijuutta, joka edellyttää vastavuoroisuutta tilanteessa olevien kesken. Osallisuus toteutuu sosiaalisissa vuorovaikutussuhteissa. Se ei ole vain mukanaoloa ja osallistumista johonkin toimintaan, vaan siihen sisältyy jokaisen osapuolen, niin aikuisten kuin lastenkin,

mahdollisuus vaikuttaa omaan toimintaan sekä yhteiseen yhdessäoloon. Jotta tämä toteutuisi edellyttää se kuulluksi tulemista ja muiden kuuntelemista. Se ei ole vain pelkkää mukanaoloa sekä edellyttää vastavuoroisuutta tilanteessa olevien kesken. Jotta osallisuus toteutuisi, se vaatii oikeanlaista tunnetilaa, onnistuneet osallisuuden kokemukset herättävät myönteisiä tunteita ja osallisuuden perustana on luottamus itseen sekä muihin. Onnistuneet kokemukset puolestaan vahvistavat kaikkien osapuolten luottamusta itseen ja muihin, joten näin osallisuus synnyttää osallisuuden edellytyksiä luovan positiivisen kehän. (Turja L. & Vuorisalo M. 2017, 35-40).

8 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyön aihe on ollut mietinnässäni jo pidempään ja tiesin jo aika alkuvaiheessa opintojani haluavani kohdentaa opinnäytetyöni jollain tavoin iseihin. Aihe tarkentui, kun tuli aika aloittaa opinnäytetyö, halusin tuoda isien kokemuksia varhaiskasvatuksesta esille, sillä työssäni olen päätenyt pohtimaan vanhempien kohtaamista ja sitä miten heitä kohdataan varhaiskasvatuksessa. Suoritan täydentävät opinnot varhaiskasvatuksen osaamisalueelta saadakseni varhaiskasvatuksen opettajan pätevyyden, joten opinnäytetyöni tulee liittyä varhaiskasvatukseen. Olen työskennellyt varhaiskasvatuksen parissa reilut 15 vuotta ja työskennellyt paljon perheiden kanssa. Olen aina ajatellut kohtaavani ja tekeväni työtä asiakkaiden kanssa tasa-arvoisesti. Omassa työssäni tekemiäni havaintojen myötä heräsin pohtimaan asiaa tarkemmin ja tajusin että vaikka tietoisesti ajattelen kohtelevani asiakkaita tasa-arvoisesti, mutta tiedostamattani minullakin voi olla tapoja, jotka vaikuttavat työhöni. Tämä sai minut kiinnostumaan asiasta enemmän ja päätin selvittää opinnäytetyölläni, miten isät kokevat asiakkuutensa varhaiskasvatuksessa ja miten heitä kohdataan.

Sukupuolisensitiivisyys on ollut ajankohtaista varhaiskasvatuksessa viime vuodet, Alasaaren ja Kataisen (2016) Sosiaali- ja Terveysministeriölle tekemässä selvityksessä on kerätty tutkimuksia tasa-arvon toteutumisesta varhaiskasvatuksessa. Selvityksen mukaan tutkimukset osoittavat, että varhaiskasvatuksessa on epätasa-arvoisia käytänteitä lasten kohtaamisessa sekä toimintaympäristöissä. Selvityksessä todetaan myös, että tasa-arvon toteutuminen varhaiskasvatuksessa vaatii pysyviä rakenteita ja tasa-arvon tulisi kytkeytyä tavoitteellisesti sekä suunnitelmallisesti varhaiskasvatukseen. Selvitys tarjoaa tähän välineeksi toiminnallista tasa-arvo-suunnitelmaa, joka olisi vaikuttava keino edistää sukupuolten tasa-arvon toteutumista varhaiskasvatuksessa. Työntekijän rooli on siis hyvinkin keskeinen silloin kun on kyse tasa-arvosta varhaiskasvatuksessa.

Isät lasten asialla Ry valikoitui luontevasti opinnäytetyöni yhteistyökumppaniksi, sillä yhdistyksen tavoitteena on ajaa lasten etua. Yhdistys pyrkii toiminnallaan vaikuttamaan siihen, että lapsella on suhde molempiin vanhempiin sekä erovanhempien yhdenvertaisuus tunnistet-
tisiin. Varhaiskasvatuksessa korostuu juuri tämä erovanhempien kanssa tehtävä yhteistyö,

jossa varhaiskasvatuksen työntekijöiden asenteet saattavat tutkimusten mukaan vaikuttaa vanhempien asiakkuuteen. (ILA Ry.)

8.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten isejä kohdataan varhaiskasvatuksessa, millä tavoin isejä kohdataan ja kohdellaan varhaiskasvatuksen asiakkaina.

8.2 Opinnäytetyön tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tutkimuskysymyksinä ovat:

- Miten isejä kohdataan varhaiskasvatuksen asiakkaina?
- Millaisia kokemuksia isellä on varhaiskasvatuksen asiakkaina?

9 Opinnäytetyön aineisto

Opinnäytetyö toteutettiin määrällisenä tutkimuksena, jossa kyselylomake oli sähköisenä jaettavissa kohderyhmälle. Kyselyä jaettiin erilaisissa yhteyksissä sosiaalisessa mediassa Facebookin kautta, muun muassa erilaisiin eri kuntien ja kaupunkien Facebook sivuille. Isät lasten asiasta ry jakoi tekemääni kyselylomaketta omien foorumeidensa kautta mm. järjestön omien Facebook sivujensa kautta. Kyselylomake on esitetty järjestön puheenjohtajalle sekä edustajalle. Lisäksi kyselylomake jaettiin Elatusvelvollisten liitto ry:n Facebook-sivuilla, johon he erikseen pyysivät luvan.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada tietoa isien kokemuksista varhaiskasvatuksessa. Aineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti, eikä vastaajia voida tunnistaa kyselyn perusteella. Kyselyn pohjana toimii Google Forms, johon on laadittu 32. erilaista väittämää koskien varhaiskasvatusta ja isien asiakkuutta varhaiskasvatuksessa. (Liite 1.)

Verkkokyselynä tehty kysely eroaa jonkin verran perinteisestä tutkimusprosessista, lähinnä sen teknisen toteutuksen osalta. Muuten kaikki muut vaiheet ja vaatimukset ovat samat kuin fyysisesti tehty kyselytutkimus. Verkkokyselyn laatimiseen tarvitaan jokin ohjelmisto, jolla lomake luodaan. Lomakkeen ulkoasu tehdään ohjelmiston ehdoilla. Kyselylomakkeen toimivuus testataan ennen eteenpäin lähetystä, jonka jälkeen kyselyä jaetaan vastaajille. (Kananen J. 2015, 207.)

Verkkotutkimuksen käyttö aineistonkeruumenetelmänä on lisääntynyt viime vuosina. Verkkotutkimus käy tietynlaisissa tutkimustilanteissa muita aineistonkeruumenetelmiä paremmin ja joissakin tilanteissa se on ainut tapa toteuttaa tutkimus niin, että siitä aiheutuvat kustannukset ovat kohtuulliset. Silloin kun tutkittavat asettuvat maantieteellisesti laajalle alueelle tai ovat hajallaan, pystytään verkkokyselyllä parhaiten tavoittamaan tutkittavat. Verkkokyselyn

suosio perustuu siihen, että se on edullinen, nopea, helppo ja kustannustehokas. Verkossa toteutettuun kyselyyn vastaamista pidetään helppona, sillä vastaaja vain rastittaa itselleen sopivimmat vaihtoehdot. (Kananen J. 2015, 211-214.)

9.1 Kyselyn toteutus

Kysely luotiin Google Forms pohjalle ja sitä jaettiin sähköisesti Facebookissa ja sähköpostilla. Yhteistyökumppani Isät lasten asialla Ry jakoi omalla sivustollaan kyselyn eteenpäin. Google Forms valikoitui lomakkeeksi, sillä sen avulla vastauksista sai hyvin koottua tuloksia. Kysely jaettiin Facebookissa useiden kaupunkien ja kuntien sivuilla, sekä mm. Elatusvelvollisten liiton sivuilla ja Lasten oikeudet Ry sivuilla. Vastauksia kerättiin noin kolmen viikon ajan.

9.2 Opinnäytetyön vaatimukset

Erilaisten kartoitusten tekemistä, tietojen keräämistä ja luokittelua, tilastotietojen esityksiä ja haastatteluaineistojen kuvauksia voidaan nimittää opinnäytetyöksi. Sellaiselle opinnäytetyölle, joka on pidettävissä tieteellisenä tutkimuksena, on asetettu vaatimuksia. Vaatimusten juuret juontavat jo kaukaa tieteen historiasta, jo antiikin kreikkalaiset ovat korostaneet pyrkimystä aitoon, auktoriteeteista riippumattomaan tietoon. 1900-luvulla tieteellistä toimintaa ohjaaviksi ideologis-metodisiksi normeiksi nousivat sosiologi Robert Mertonin esittämä malli. (Hirsjärvi S., Remes P, Sajavaara P. 2009).

Tämä Mertonin malli heijastuu myös tämän päivän neuvoissa, joita opiskelijoille annetaan ja ohjataan tieteellisen ajattelutavan omaksumiseen. Neuvojen mukaan on hyvä ottaa huomioon erilaisten keinojen, tietojen ja tutkimustapojen tarpeet. Lisäksi on hyvä selvittää, onko aihe sellainen, joka voidaan tutkimuksen keinoin selvittää. Tutkimusta tehdessä on syytä olla myös kriittinen, suunnitelmallinen ja järjestelmällinen, sekä käyttää selkeää kieltä, jota lukijatkin ymmärtävät. Myös tutkimuksen eettiset kysymykset on selvitettävä ja otettava ne huomioon tutkimusta tehdessä. (Hirsjärvi S., Remes P, Sajavaara P. 2009).

9.3 Opinnäytetyön eettiset kysymykset ja luotettavuus

Opinnäytetyön tekoon liittyy eettisiä kysymyksiä, jotka tutkijan on otettava huomioon tutkimusta tehdessään. Tutkimuseettiset periaatteet, jotka liittyvät tiedonhankintaan ja julkistamiseen ovat yleisesti hyväksytyjä. Jotta tutkimus on eettisesti hyvä, edellyttää se sitä, että tutkimuksenteossa noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Opetusministeriön tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut ohjeet, kuinka noudattaa tieteellisiä menettelytapoja. (Hirsjärvi S., Remes P, Sajavaara P. 2009).

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) ohjeistaa ammattikorkeakoulujen opinnäytetyötä tekeviä hyvän tieteellisen käytännön ohjeessaan (HTK-ohje). Tutkimuksessa tulee noudattaa rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta. Tutkimuksen tulokset tallennetaan ja esitetään sa-

moja ohjeistuksia noudattaen. Tutkimuksen ja tuloksien arvioinnissa käytetään myös tätä samaa ohjeistusta. Opinnäytetyön tiedonhankinnassa sovelletaan tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tutkimusmenetelmiä. Opinnäytetyötä tekevä kunnioittaa toisten tutkijoiden tekemää työtä ja viittaa aiemmin tehtyihin julkaisuihin ohjeistuksen mukaisesti. Kun tutkimuksen tuloksia esitellään, tehdään se avoimesti ja vastuullista viestintää käyttäen. Tutkimus suunnitellaan ja toteutetaan sekä raportoidaan siten, että tieteelliselle tutkimukselle ja siitä kerättävälle tiedolle asetetut vaatimukset toteutuvat. Opinnäytetyön tutkimusta varten opiskelija hankkii tarvittavat tutkimusluvut. (TENK 2012,6.)

Opinnäytetyön teon yhteydessä nousee esiin usein erilaisia eettisiä kysymyksiä. Tässä tekemässäni opinnäytetyössä on pyritty totuuteen hyvä tutkimustavat vaatimalla tavalla. Opinnäytetyön tuloksia ei ole vääristelty, eikä muuteltu mitenkään, vaan ne esiteltiin opinnäytetyössä sellaisina kuin ne ovat tutkimuksessa tulleet esille. Kysely toteutettiin niin, että vastaajat ovat anonyymejä sekä kyselyn tuottama aineisto analysoitiin anonyymisti. Kyselyyn vastaaminen oli vastaajille täysin vapaaehtoista, jolloin suostuminen vastaamiseen oli perusta aineiston tuottamiselle. Kyselykaavakkeen kysymykset rajasivat vastauksia kysymyksessä olevien vaihtoehtojen mukaan. Vastaajat saivat halutessaan jättää myös sanallisen vastauksen kyselyn kohdassa: Tuliko mieleesi jotain muuta, mitä?

Kyselyn teettäminen muodosti paljon kysymyksiä kyselyn eettisyydestä, mitä jos joku vastaajista esiintyy miehenä? Entä jos joku vastaakin kyselyyn useampaan kertaan? Tai mitä jos vastaaja on epärehellinen? Mitä jos vastaaja haluaa tarkoituksellisesti vääristää jonkin tietyn vastauksen tulosta? Jokaisen vastaajan mielipide on kuitenkin aina yksilöllinen ja oletuksena on, että kyselyyn vastaaja on kiinnostunut aiheesta ja on rehellinen vastauksissaan.

9.4 Opinnäytetyön aineiston analyysin toteutus

Aineiston analyysi toteutettiin kokoamalla kyselyyn vastanneiden kahdeksankymmenenyhdeksän isän vastausta. Vastauksista koottiin aineisto, joka taulukoitiin Excel-ohjelman avulla ja kyselyn väittämiä analysoitiin erilaisin määrällisen analyysin keinoin. Vastauksista tehtiin taulukoita, jotka esittävät vastaajien kokonaismäärää (N=89) ja heidän mielipiteitään kyselyn väittämistä. Lisäksi kyselyn vapaa sana kohdan sanalliset vastaukset luokiteltiin teemoittain laadullisen tutkimuksen menetelmien keinoin.

10 Aineiston tulokset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää isien kokemuksia varhaiskasvatuksesta ja sitä, miten heitä on kohdattu varhaiskasvatuksessa. Tuloksissa ja analyysissä käsitellään aineistosta nousseita asioita, joissa näkyi eroavaisuuksia.

10.1 Aineiston taustatietoja

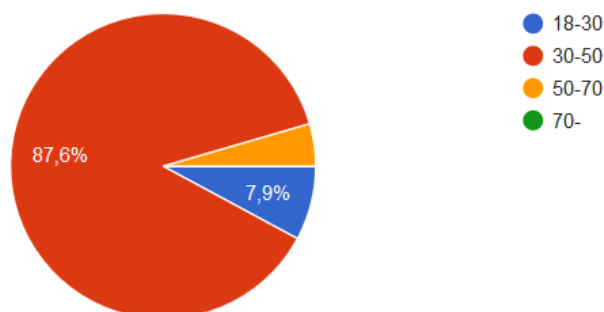
Kyselyyn tuli yhteensä kaiken kaikkiaan kahdeksankymmentyhdeksän (N=89) vastausta. Kyselyssä oli 32. erilaista väittämää koskien varhaiskasvatusta ja isien kokemuksia varhaiskasvatuksessa, lisäksi kyselyn viimeisenä kohtana oli niin sanottu sana vapaa vastauskohta, johon vastaajat saivat vastata vapaamuotoisesti itselleen mieleen tulleita asioita. Näitä vastauksia tuli yhteensä kaksikymmentäviisi (25). Kyselyn vastaus vaihtoehtoina olivat täysin eri mieltä (1) - täysin samaa mieltä (5), viisi portainen asteikko. Kyselyn väittämät oli jaoteltu liittyen varhaiskasvatuksen toimintaan, yhteistyöhön vanhempien kanssa sekä henkilökunnan vuorovaikutukseen asiakkaan kanssa.

Vastaajien ikähaarukka oli 18-70 vuotta. Taustatietoina heiltä kysyttiin lisäksi parisuhdestatusta, asuinpaikkakuntaa, huoltajuutta sekä lasten lukumäärää. Vastaajia oli läpi koko Suomen Helsingistä Tornioon sekä vastauksia tuli myös ulkomailta Saksan Berliinistä.

Vastaajista suurin osa (87,6%) oli iältään 30-50-vuotiaita. Toiseksi suurin ikäluokka oli 18-30-vuotiaat (7,9%) vastanneista. Loput vastaajista olivat 50-70-vuotiaita (4,5%).

Ikä

89 vastausta

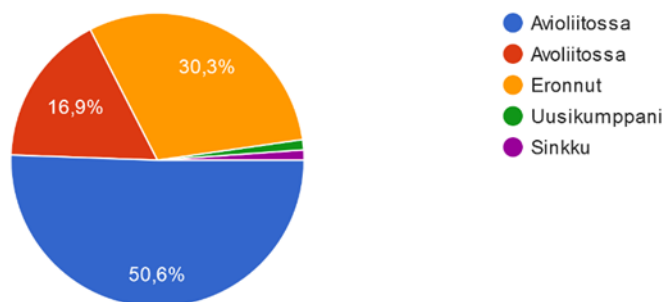

Taulukko 2 Kyselyyn vastanneiden isien ikäjakauma.

Avoliitossa oli noin puolet (50,6%) vastaajista, eronneita noin kolmannes (30,3%), uudessa suhteessa lähes viidennes (16,9%) ja loput noin kaksi prosenttia (2,2%) olivat uuden kumppanin kanssa tai sinkkuna.

Parisuhdestatus

89 vastausta

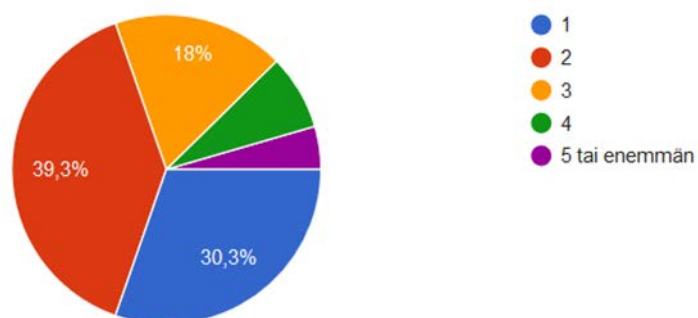

Taulukko 3 Kyselyyn vastanneiden parisuhdestatus.

Vastaajista yhden lapsen isejä oli noin kolmannes (30,3%), kahden lapsen isejä reilu kolmannes (39,3%), kolmen lapsen isejä noin viidennes (18%), neljän lapsen isejä vajaa kymmenes (7,9%) ja viiden tai enemmän lapsen isejä oli alle viisi prosenttia (5%).

Lasten lukumäärä

89 vastausta

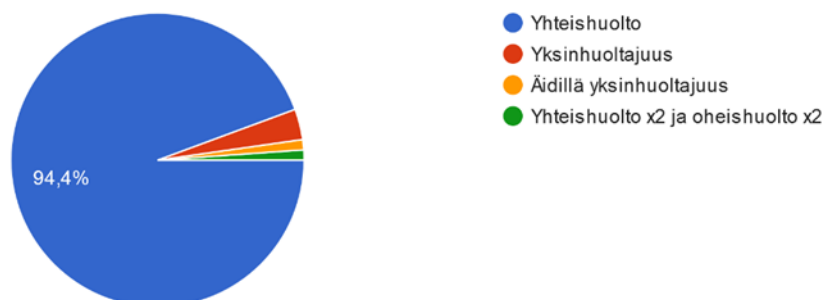

Taulukko 4 Kyselyyn vastanneiden isien lasten lukumäärä.

Suurin osa vastaajina olleista iseistä olivat lapsensa yhteishuoltajia (94,4%). Yksinhuoltajia iseistä oli alle neljä prosenttia (3,4%), äidillä yksinhuoltajuus yhdellä prosentilla (1,1%) ja yhteishuolto sekä oheishuolto yhdellä prosentilla (1,1%) vastaajina olleista iseistä.

Huoltajuus

89 vastausta

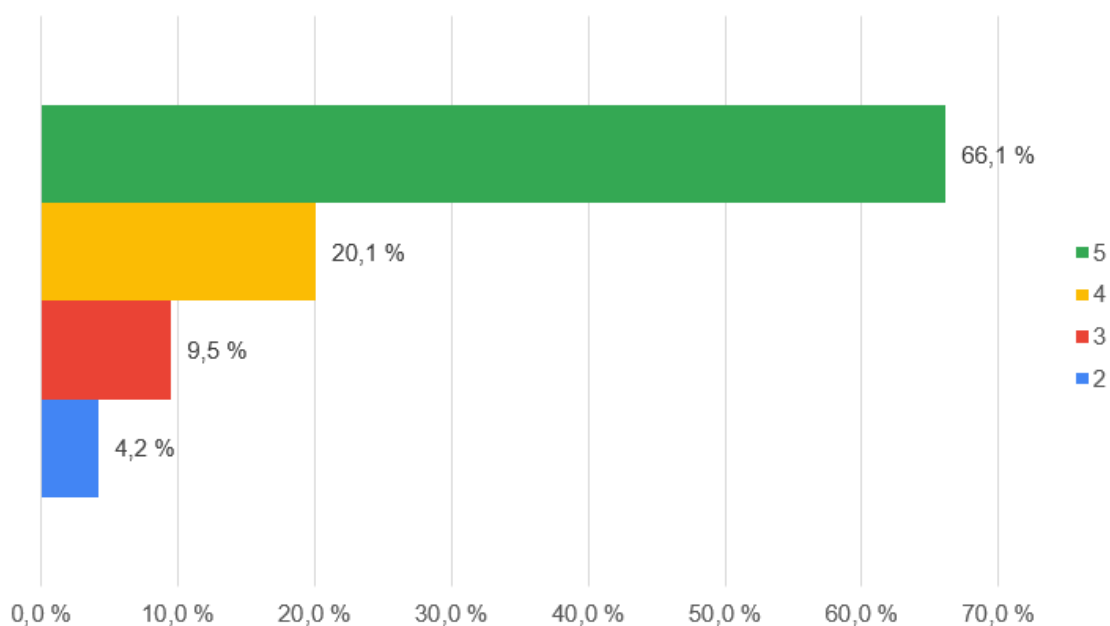
Taulukko 5 Kyselyyn vastanneiden isien huoltajuus lapseensa tai lapsiinsa.

10.2 Aineiston analyysi

Kyselyn ensimmäinen osio koski yhteistyötä vanhempien kanssa, jossa esitettiin väittämiä liittyen päivittäisiin kohtaamistilanteisiin, varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen sekä yhteistyöhön henkilökunnan ja isien välillä.

Kyselyn väittämässä ”Olen tullut kohdatuksi päiväkodilla lapseni tuonti ja hakutilanteissa” (Taulukko 7), isät pääosin olivat yhteistyöhön tyytyväisiä tai lähes tyytyväisiä. Isät kokivat, että heidät kohdataan päiväkodilla kohtaamistilanteissa. Lähes kaikki (66,1%) olivat sitä mieltä, että heidät on kohdattu päiväkodilla lapsen tuonti- ja hakutilanteissa.

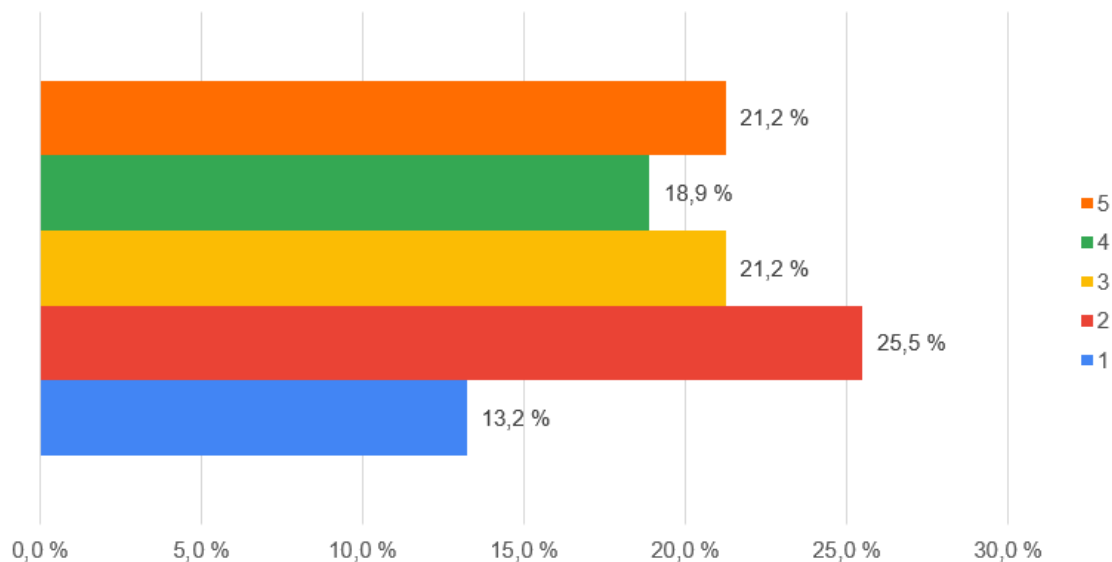
Olen tullut kohdatuksi päiväkodilla lapseni tuonti- ja hakutilanteissa.

Taulukko 6 Olen tullut kohdatuksi päiväkodilla lapseni tuonti- ja hakutilanteissa.

Isät kokivat päivähoiton henkilökunnan neuvonnan puutteelliseksi koskien muita lapsiperheiden palveluita. Väittämässä "Päiväkodin henkilökunta on neuvonut minua erilaisten palvelujen mahdollisuuksista, esimerkiksi erityisopettajan tapaaminen, neuvola, perheneuvola, hammashoito jne." (Taulukko 8), isät kokivat, että eivät olleet saaneet neuvoja päiväkodin henkilökunnalta koskien muita lapsiperheiden palveluita. Vastaajista reilu kymmenys olivat täysin eri mieltä (13,2%) tämän väittämän kohdalla ja lähes täysin eri mieltä väittämän kohdalla olivat lähes kolmannes vastaajista (25,5%) siitä, ettei heitä ollut neuvottu palvelujen mahdollisuuksista.

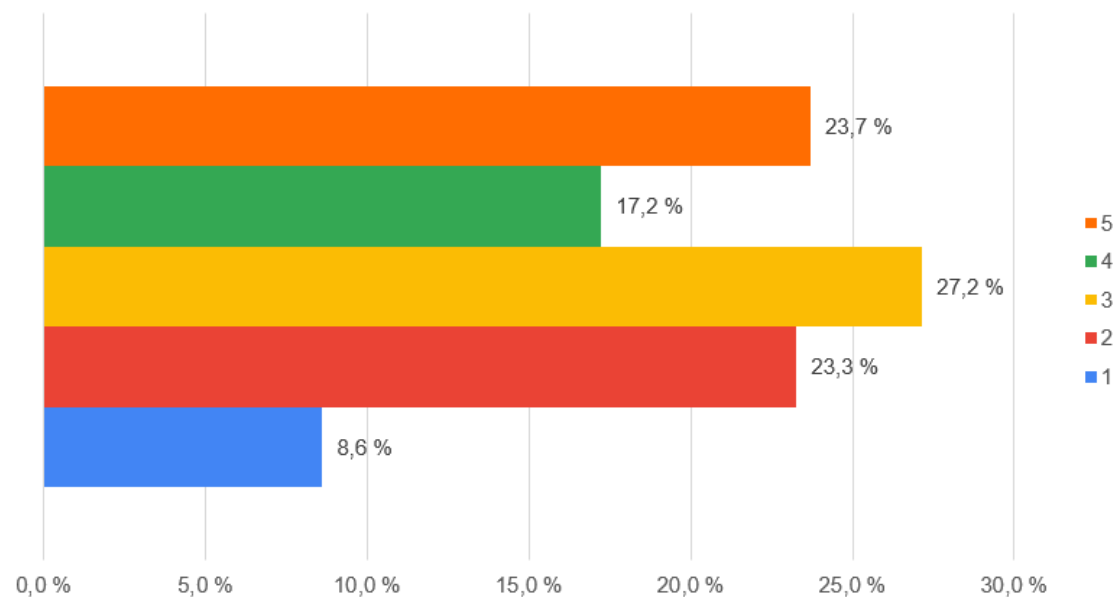
Päiväkodin henkilökunta on neuvonut minua erilaisten palvelujen mahdollisuuksista esimerkiksi erityisopettajan tapaaminen, neuvola, perheneuvola, hammashoito jne.

Taulukko 7 Päiväkodin henkilökunta on neuvonut minua erilaisten palvelujen mahdollisuuksista, esimerkiksi erityisopettajan tapaaminen, neuvola, perheneuvola, hammashoito jne.

Väittämässä "Olen saanut päiväkodin henkilökunnalta neuvoja lapseni kasvatuksessa" (Taulukko 9), isät kokivat, etteivät olleet saaneet mielestään päiväkodin henkilökunnalta neuvoja lapsensa kasvatuksessa. Noin joka kymmenes vastaajista (8,6%) oli tämän väittämän kanssa täysin eri mieltä (1) ja noin viidennes vastaajista (23,3%) oli lähes täysin eri mieltä (2).

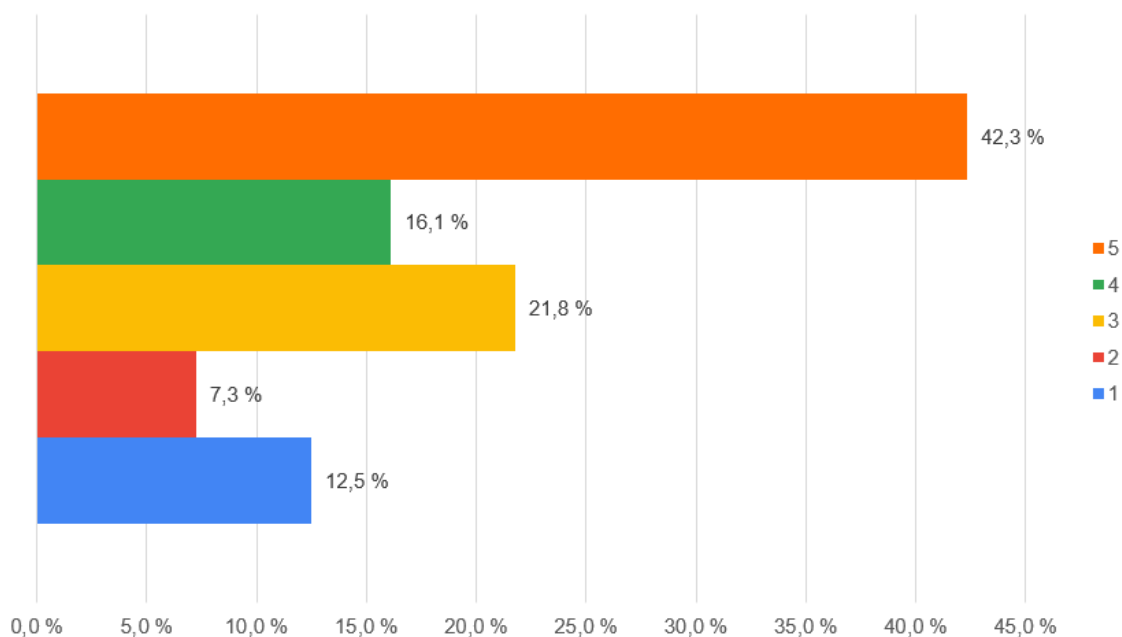
Olen saanut päiväkodin henkilökunnalta neuvoja lapseni kasvatuksessa.

Taulukko 8 Olen saanut päiväkodin henkilökunnalta neuvoja lapseni kasvatuksessa.

Kyselyn väittämän "Koen että sukupuolellani on ollut vaikutusta päiväkodin kanssa asioidessani." (Taulukko 10) mukaan, isä olivat sitä mieltä, että sukupuolella on ollut vaikutusta asioidessa päiväkodilla. Vastaajista lähes puolet (42,3%) olivat tämän väittämän kanssa täysin samaa mieltä (5) ja lähes viidennes (16,1%) lähes täysin samaa mieltä (4).

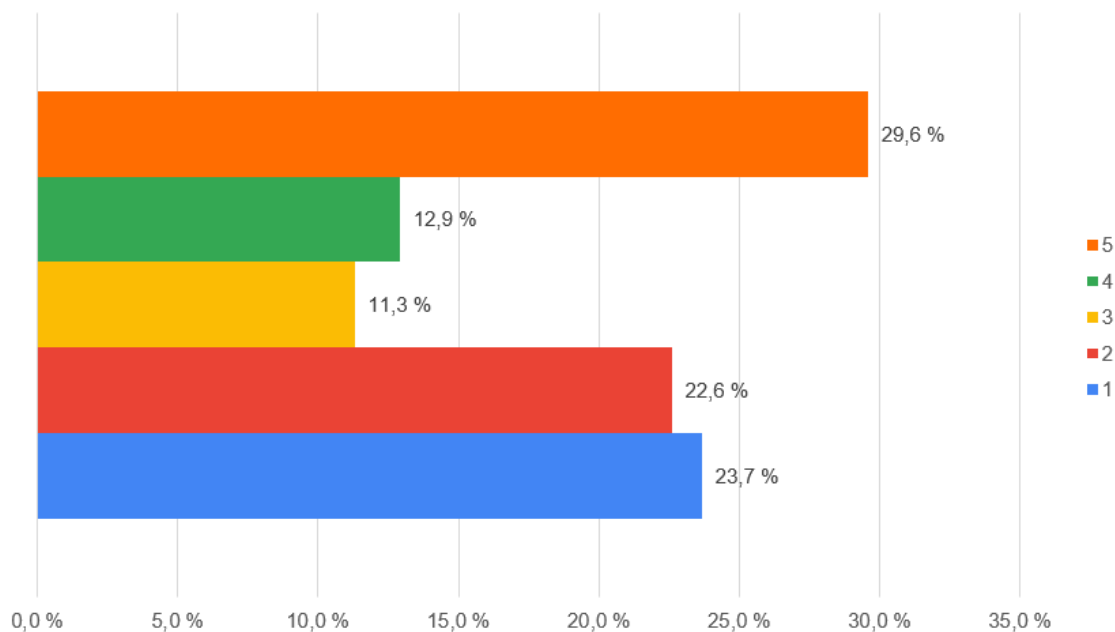
Koen että sukupuolellani on ollut vaikutusta päiväkodin kanssa asioidessani.

Taulukko 9 Koen, että sukupuolellani on ollut vaikutusta päivähoiton kanssa asioidessani.

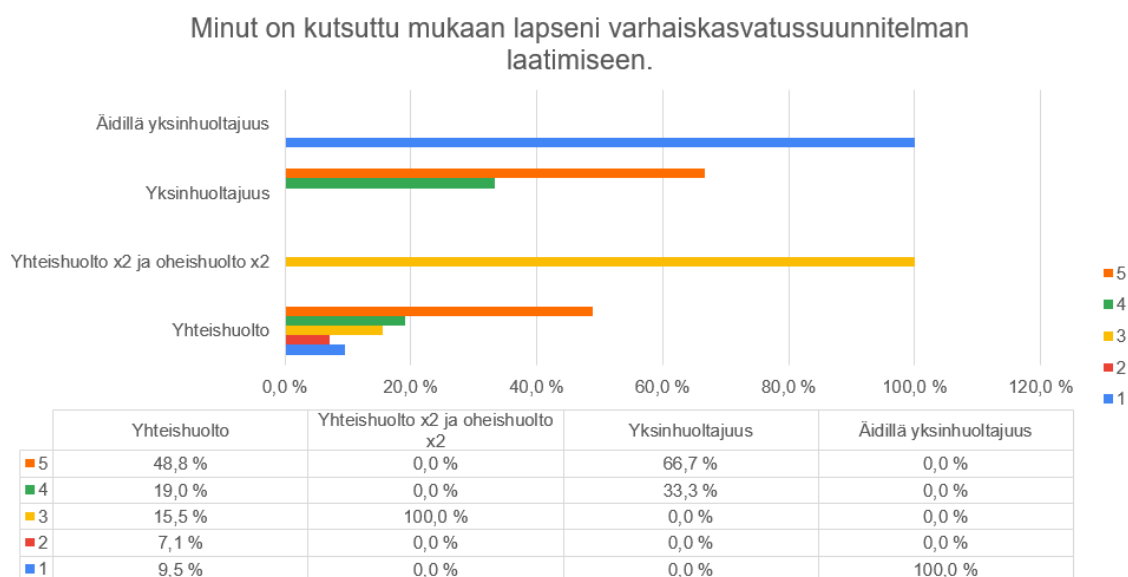
Kyselyssä oli väittämä koskien päiväkodin toimintaa, väittämä oli "Olen saanut olla mukana suunnittelemassa päiväkodin toimintaa.". Isät olivat sitä mieltä, että eivät ole saaneet olla mukana päiväkodin toiminnan suunnittelussa. Noin joka viides vastaajista (23,7%) olivat täysin eri mieltä (1) ja noin joka viides (22,6%) lähes täysin eri mieltä (2) tämän väittämän kohdalla.

Olen saanut olla mukana suunnittelemassa päiväkodin toimintaa.

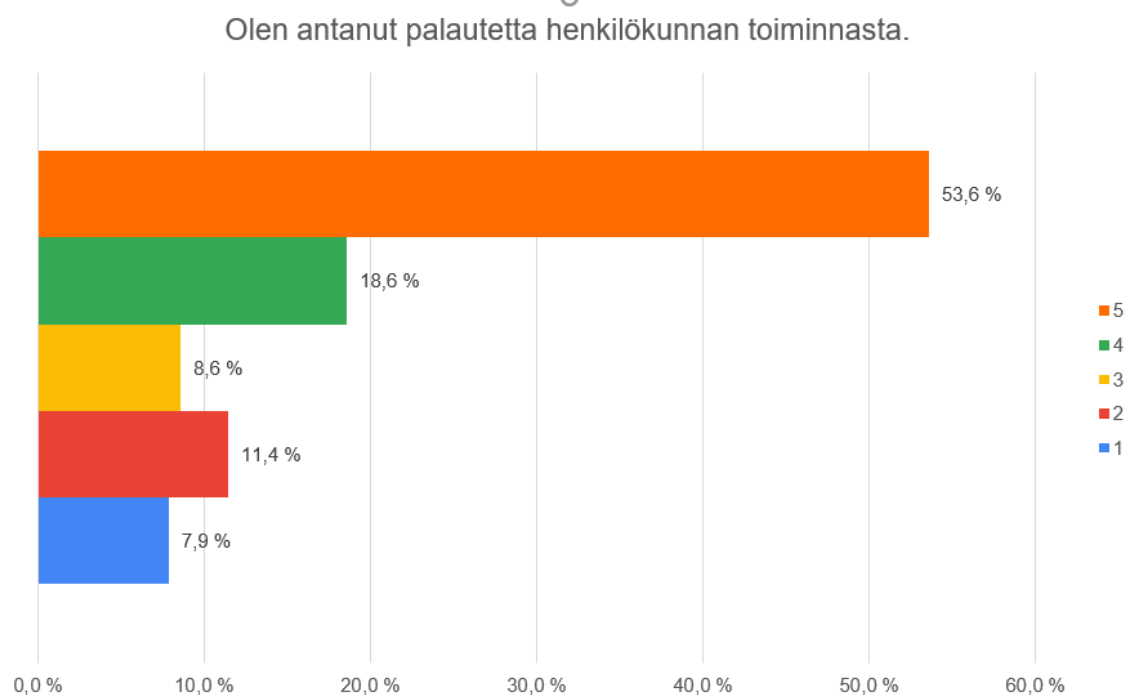
Taulukko 10 Olen saanut olla mukana suunnittelemassa päiväkodin toimintaa.

Isät olivat suurimmaksi osaksi samaa mieltä siitä, että heidät on kutsuttu mukaan lapsensa varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen. Tätä väittämää tarkasteltiin huoltajuuden valossa, yhteishuollossa olevista isistä lähes puolet (48,8%) olivat täysin samaa mieltä (5) ja lähes täysin samaa mieltä (4) noin viidennes (19%). Yksinhuoltaja isistä melkein kaikki (66,7%) olivat joko täysin samaa mieltä (5) ja noin kolmas osa (33,3%) täysin samaa mieltä (4). Täysin eri mieltä (1) olivat isät, joiden huoltajuus oli äidillä yksin (100%). Iseistä, joilla oli yhteishuolto, jonka lisäksi lapsia oheishuollossa, olivat kaikki täysin samaa mieltä väittämän kanssa (100%).

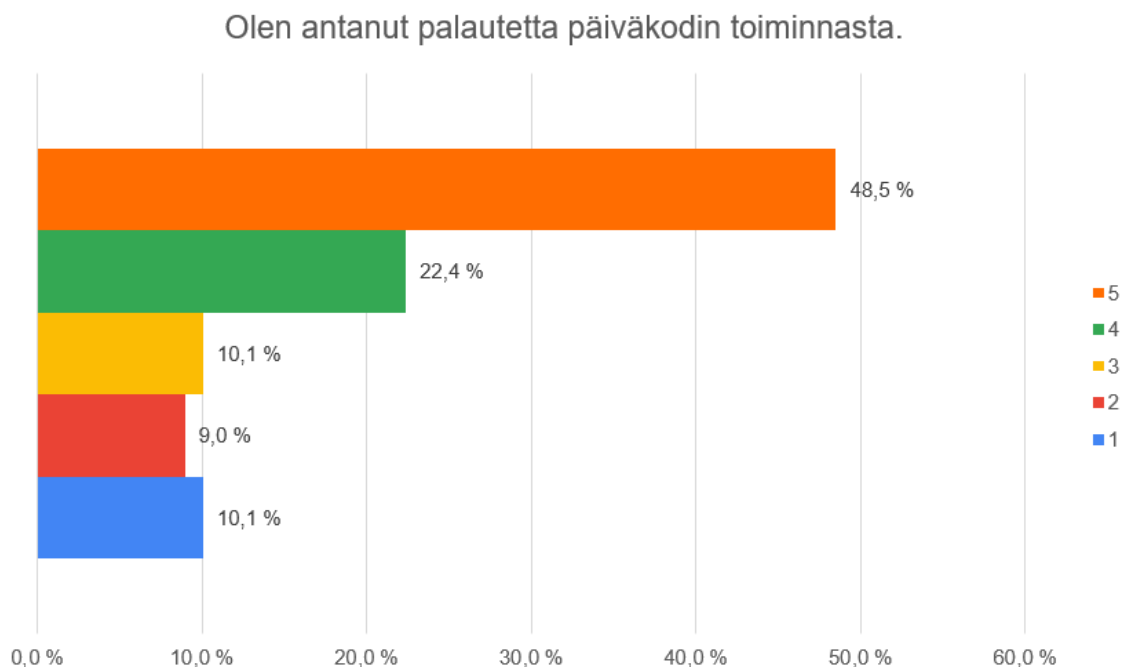
Taulukko 11 Kyselyn väittäjä, "Minut on kutsuttu mukaan lapseni varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen."

Kyselyn väittäjän "Olen antanut palautetta henkilökunnan toiminnasta." mukaan itseistä täysin samaa mieltä (5) oli yli puolet (53,6%) ja lähes täysin samaa mieltä (4) heistä oli melkein viidennes (18,6%). Isät ovat kokeneet antaneensa palautetta päiväkodin henkilökunnan toiminnasta.

Taulukko 12 Olen antanut palautetta henkilökunnan toiminnasta.

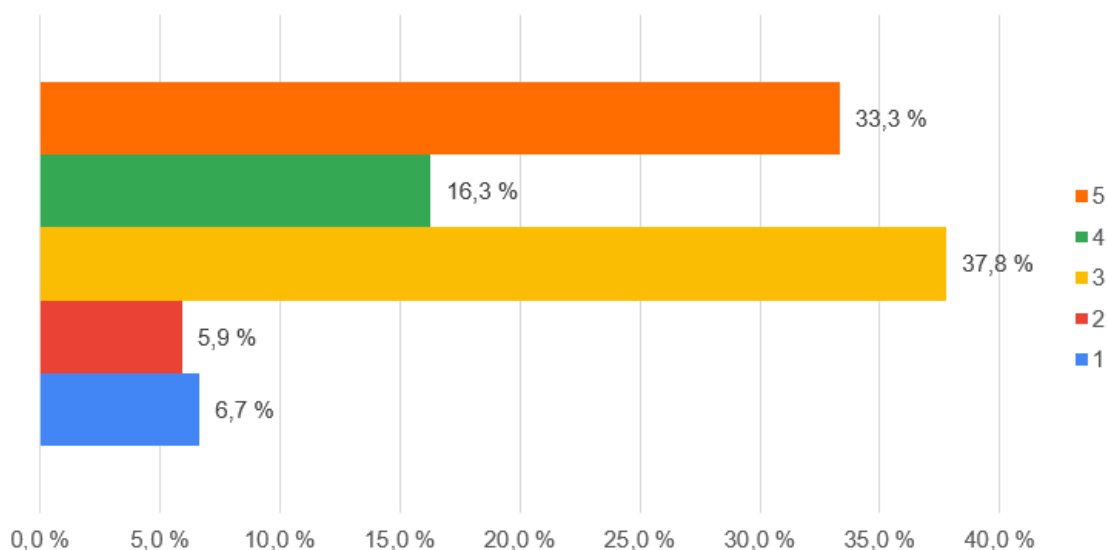
Isät olivat sitä mieltä, että ovat antaneet palautetta päiväkodin toiminnasta. Väittämän "Olen antanut palautetta päiväkodin toiminnasta." mukaan itseistä lähes puolet (48,5%) olivat täysin samaa mieltä (5) ja lähes täysin samaa mieltä (4) heistä oli joka viides vastaaja (22,4%).

Taulukko 13 Olen antanut palautetta päiväkodin toiminnasta.

Väittämässä "Antamalla palautteella oli vaikutus päiväkodin toiminnan muutoksille tai kehittämiseksi." (Taulukko 15) reilusti yli kolmannes (37,8%) vastaajista ei ollut täysin samaa eikä täysin eri mieltä (3). Osa itseistä taas koki, että heidän antamallaan palautteella oli ollut vaikutusta. Noin kolmannes (33,3%) vastaajista oli tämän väittämän kanssa täysin samaa mieltä (5).

Antamalla palautteella oli vaikutus päiväkodin toiminnan muutoksille tai kehittämiselle.

Taulukko 14 Antamalla palautteella oli vaikutus päiväkodin toiminnan muutoksille tai kehittämiselle.

10.3 Kyselyn sanalliset vastaukset

Kyselyn viimeisenä osiona oli sana vapaa kohta, johon isät saivat vastata omin sanoin, jos heille tuli aiheesta jotakin muuta mieleen. Vastauksia tuli kaksikymmentäviisi (25) kappaletta. Vastauksissa esiintyi paljon kertomuksia siitä, miten isät ovat tulleet kohdatuksi tai kohdelluksi varhaiskasvatuksen asiakkaina.

Vastauksissa nousi esiin se, ettei työntekijätkään aina ole tietoisia varhaiskasvatusta koskevista laeista.

"Päiväkotien johtajatkaan eivät ole tienneet lakia, miten yhteishuoltajuudessa olevia vanhempia käsitellään lakipykälien mukaan. Olen miehenä ollut täydin eriarvoisessa asemassa, sillä äidin todella törkeitä valheellisia puheita ollaan uskottu ilman minun kuulemisiä ja totuuden selvittelemisiä."

Vastaajat toivat myös esille sen tuntemuksen, että äiti olisi ylivertainen vanhempi lapselle. Vastauksissa korostui se, että vain äiti otetaan vakavasti lasten asioiden hoitajana.

"Äidille ne kaiken kertoi ja sopivat asioista. Isälle ei ylimääräistä puhuttu."

"Äiti myytti elää vahvana. Äidin kertomukset lasten hyvinvoinnista otetaan toissanaan, minun ei. En koe tulevani tasavertaisesti kohdelluksi. En saa lastani koskevia tietoja riittävästi."

Erotilanteen vaikutus tuli myös esille vastauksissa, eräs isä koki, että erotilanteella on ollut negatiivinen vaikutus isän asiakassuhteeseen varhaiskasvatuksen kanssa.

”Erotilanne, aiempi päiväkotitoiminta oli tasapuolista ja hyvä. Uuteen päiväkotitoimintaan muuttettaessa äiti mustamaalannut ja sopinut asioita minulta kysymättä, osan työntekijöistä asenteeseen tuntuu vaikuttaneen..”

Yhteydenpito päiväkodilta oli koettu haasteelliseksi, isään ei ollut pidetty yhteyttä, vaikka lapsen äiti oli erikseen maininnut asiasta päiväkodilla. Vastauksissa nousee esiin myös arvostuksen puute isää kohtaan.

”Päiväkotitoimintaan jätin sähköpostiosoitteeni ja yhden ainoan mailin sain muutaman vuoden aikana. Tämä siitäkkin huolimatta, että myös ex-vaimoni mainitsi henkilökunnalle informaation rajallisuudesta minun kohdallani. Myöskään minulle ei jostain syystä kerrottu päivän tapahtumista koskaan oikein mitään. Jäi vahva tunne ettei isyyttä arvosteta ja se koetaan lähinnä rasitteena henkilökunnalle. Minulla on kolme lasta, joista vanhimman äiti vieraannutti minut yhdessä lastensuojelun työntekijöiden kanssa. Lapsen tultua täysi-ikäiseksi, otti hän kuitenkin minuun itse yhteyttä. Luottoni sosiaaliviranomaisiin/päiväkodin henkilökuntaan on mennyt täysin, enkä halua olla enää missään tekemisissä ko. laitosten kanssa. Onneksi nuorimmatkin lapset ovat jo koulussa.”

”Koen oman aktiivisuuteni olleen erityisen tärkeää jotta olen saanut tietoa, jota yleisemmin jaetaan äideille. Kun olen toistuvasti ilmaissut haluni tietää lasteni päivistä olen saanut paremmin tietoa. Vasta kun lapset olivat pitempään luonani äitinsä voidessa henkisesti huonosti alettiin päiväkodissa omaaloitteisesti informoida minua lapsiini liittyvistä asioista”

Tämän aikakauden osallistuva isyys tuotiin myös vastauksissa esille, myös isät hoitavat lapsiaan ja kantavat vanhemman vastuuta.

”Hoidan vaimoani isompaa roolia päivähoitoon liittyen”

Nykyaikana on useassa kunnassa käytössä erilaisia hoitoaikasovelluksia päiväkodeissa. Niiden toimivuus erovanhempien kohdalla todettiin vajavaiseksi. Tämän lisäksi henkilökunnan asenne nousi esiin vastauksissa, isät kokivat että työntekijöiden asenne on se, että äidit hoitavat lasten asioita.

”Turussa on hoitoaikojen ilmoittamisessa sähköinen Päikky järjestelmä. Vain lapsen kanssa asuva vanhempi voi ilmoittaa hoitoajat Päikkyyn. Eli lasten kanssa asuva vanhempi voi tehdä tälläkin kiusaa. Muutenkin asenne eroper-

heitä kohtaan on, että äiti hoitaa asiat, isälle kerrotaan, jos se ymmärtää kysyä. VaSu keskustelu käytiin ensin vain äidin kanssa. Minua ei asiasta infottu ennen kuin otin sen puheeksi ja keskustelu käytiin sitten uudestaan minä mukana.”

”Jyväskylässä ei saa Daisy tunnuksia kuin pyytämällä. Lähtöoletus isien kohdalla on häiriökäyttäytyminen jne. Päiväkodin johtaja sanoi minulle että tämä on selkein syy siihen että lapsesi koskevia tietoja ei pääse lukemaan ilman erillisiä lupia vaikka olisi yhteishuoltajuus.”

11 Johtopäätökset ja pohdinta

Opinnäytetyöllä etsittiin vastauksia tutkimuskysymyksiin: Miten isejä kohdataan varhaiskasvatuksen asiakkaina? ja Millaisia kokemuksia isillä on varhaiskasvatuksen asiakkaina?

Kyselyyn vastanneiden isien ikäluokat ja lapsilukumäärät vastasivat otannaltaan suunnilleen koko Suomen isien määrää (Tilastokeskus 2016). Vastaajista isoin ryhmä olivat 30-50-vuotiaat kahden lapsen isät. Kyselyä jaettiin Isät lasten asialla ry:n ja Elatusvelvollisten liiton Facebook-sivuilla. Vastaajien tausta kyselyn vastaajina saattaa siis olla isä, joka on elatusvelvollinen tai eronnut isä, joka mahdollisesti vaikuttaa kyselyn vastauksiin. Emme tiedä, onko vastaaja kokenut mahdollisia ikäviä kokemuksia sen vuoksi, että on mahdollisesti etäisä, joka on kohdannut toisen vanhemman taholta jopa vieraannuttamista lapsestaan. Joten nämä asiat ovat mahdollisia vaikuttajia vastauksissa.

Isät olivat kokeneet, että päivittäisissä lapsen tuonti- ja hakutilanteissa heidät oli kohdattu, joten tästä voisi päätellä, että päivittäiset tilanteet olivat vastaajilla sujuvia henkilökunnan kanssa. Hyvin pieni osuus isistä oli sitä mieltä, että tuonti- ja hakutilanteissa heitä ei ollut kohdattu. Varhaiskasvatuksen henkilökunta siis selvästi huomioi vanhemman tuonti- ja hakutilanteissa ja siihen ollaan tyytyväisiä isien osalta.

Päivähoidon henkilökunnalta isät eivät olleet mielestään saaneet tarpeeksi neuvontaa koskien muita lapsiperheiden palveluita, kuten esimerkiksi perheneuvola tai erityisopettajan tapaaminen. Se mistä tämä voisi kertoa, voisi olla mahdollisesti se, ettei henkilökunta ole kertonut palveluiden mahdollisuuksista isille. Se voi myös kertoa siitä, että palveluille ei ole ollut tarvetta tai siitä ettei tätä asiaa ole isille kerrottu tai otettu esille ollenkaan. Myös henkilökunnan osaaminen palveluiden suhteen voi olla tässä kohtaa merkittävässä asemassa, onko henkilökunnalla tietoa tarjolla olevista palveluista niin, että voivat neuvoa asiakasta? Henkilökunnalle voisi pitää perheille tarjolla olevista palveluista esimerkiksi säännöllisesti infotilaisuuksia, joissa käytäisiin läpi tarjolla olevat palvelut ja se mistä niitä voi saada, jolloin henkilökunta osaisi neuvoa asiakkaita varhaiskasvatuksessa. Palveluiden neuvonnassa ja perheiden

ohjauksessa tulee mahdollisesti korostumaan tulevaisuudessa juuri varhaiskasvatuksen sosionomin osaaminen.

Isät kokivat, että eivät olleet saaneet riittävästi kasvatuksellisia neuvoja päiväkodin henkilökunnalta lapsensa kasvatuksessa. Tätä kyselyn väittämää tarkasteltiin paikkakunnittain koska alueelliset erot näkyivät vastauksissa. Reilusti yli kolmannes vastaajista oli kokenut kasvatuseuvojen puutetta. Paikkakunnalla on mahdollisesti vaikutuksensa, sillä myös varhaiskasvatusyksiköiden laatu on vaihtelevaa niin yksiköittäin kuin kunnittainkin. Tähän olisi mahdollista tarttua ja pohtia yksiköittäin tai kunnittain, mitä asialle voisi tehdä? Voisiko isien kanssa pitää yhdessä kasvatusaiheisia keskustelutilaisuuksia tai neuvontaa? Henkilökunnalla on myös mahdollisesti asiassa vaikutuksensa, sitoutunut ja motivoitunut henkilökunta todennäköisesti myös huomioi erilaisia asioita enemmän liittyen asiakkaisiin. Henkilökuntaa voisi kouluttaa liittyen isien kanssa tehtävään työhön ja huomioida isien tarpeet paremmin lasten kasvatuksessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2018 (OPH) vanhempien osallisuus on osana varhaiskasvatuksen toimintaa, joten tämä pitäisi niiden mukaan ottaa huomioon perheiden kanssa tehtävässä työssä varhaiskasvatuksessa.

Joka tapauksessa tässä on kohta, jota jokaisen varhaiskasvatuksen työntekijän on hyvä pysähtyä pohtimaan; miten kohtaan lapsen isän? Millä tavalla toimin isien kanssa työssäni? Annankomien asenteiden vaikuttaa isien kanssa tehtävässä työssä? Henkilökuntaa voisi kouluttaa liittyen isien ja miesten kanssa tehtävään työhön, jotta tietoisuus sukupuoleen liittyvistä asenteista lisääntyisi ja työntekijä osaisi huomioida vanhemmat yhtä hyvin sukupuolesta riippumatta.

Iseistä tuntui myös siltä, että he eivät olleet saaneet olla mukana suunnittelemassa päiväkodin toimintaa. Olisi mielenkiintoista nähdä vastaava tulos äitien kohdalta, ovatko he olleet mukana suunnittelemassa päiväkodin toimintaa. Tämä on todennäköisesti myös asia, jossa jokaisen vanhemman oma aktiivisuus varmasti merkitsee paljon. Voi olla, että vanhemmille on tarjottu tilaisuuksia osallistua toiminnan suunnitteluun, vaikka kokisivat etteivät ole saaneet olla mukana toiminnan suunnittelussa. Mutta varhaiskasvatuksen näkökulmasta olisi tärkeää tuoda kaikille vanhemmille mahdollisuus vaikuttaa päiväkodin toiminnan suunnitteluun ja osallisuuteen, kuten varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2018 mainitaan kohdassa 3.1 Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet - osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. Isien osallistumiseen toiminnan suunnittelussa voisi kiinnittää erityistä huomiota ja pohtia millä tavoin isät saadaan mukaan toiminnan suunnitteluun, sekä pohtia yhdessä isien kanssa mikä olisi heille sopivin tapa osallistua toiminnan suunnitteluun.

Lähes kaikki isät huoltajuudesta riippumatta oli kutsuttu mukaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen. Positiivista oli huomata, että isät olivat näin yksimielisiä kyselyn tässä

kohdassa. Henkilökunta on siis osannut toimia erilaisissa perhetilanteissa varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen kutsumisessa. Mielenkiintoista olisi ollut nähdä myös toteutuneet keskustelut ja niiden kokoonpanot. Onko keskusteltu yhdessä molempien vanhempien kanssa vai isän ja äidin kanssa erikseen vai vain yhden vanhemman kanssa?

Iso osa vastanneista itsestä oli antanut palautetta niin henkilökunnan kuin päiväkodinkin toiminnasta. Epäselväksi jäi, onko palaute ollut positiivista vai negatiivista. Kaikki palaute on yleensä tärkeää toiminnalle ja henkilökunnan sekä yksikön tehtäväksi jää käsitellä palaute asianmukaisesti. Jatkoa ajatellen olisi hyvä selvittää mitä ja millaista tämä palaute on ollut ja sitä olisi mahdollista hyödyntää päiväkodin ja henkilökunnan toiminnassa.

Kyselyn sanalliseen osioon vastanneiden vastauksista nousi esille arvostuksen puute, äidin ylivoimaisuus, mahdollinen lain puutteellinen tuntemus huoltajuuden osalta ja henkilökunnan osaamisen puute. Kaikkiin näihin voisi vaikuttaa tuomalla näkyvämmäksi näitä asioita sekä lisäämällä ja vahvistamalla henkilökunnan tietoutta ja osaamista niin lain kuin vanhemmuuden tunnistamisen suhteen. Sanallisen osion vastaukset ovat samalla myös jokaisen vastaajan oma kokemus päivähoiton kanssa asioinnista. Näiden vastausten taustalla voi mahdollisesti vaikuttaa vastaajien perhetilanne, kuten mahdollinen riitaisa ero lapsen äidin kanssa.

Opinnäytetyön yhteistyökumppani Isät lasten asialla Ry voisi hyödyntää tätä opinnäytetyön materiaalia jatkossa pohjana esimerkiksi koulutuksen suunnittelussa. Koulutusta voisi pitää varhaiskasvatuksen työntekijöille liittyen isien kanssa tehtävään työhön. Koulutus voisi olla konkreettisia neuvoja arjessa esiintyviin tilanteisiin sekä sitä että antaisi työvälineitä ja mallin siitä, miten isejä kohdataan. Koulutuksella voisi myös lisätä tietoisuutta siitä, miten työntekijän omat asenteet vaikuttavat isien kanssa tehtävässä työssä.

Sanallisissa vastauksissa korostui se, että isät kokivat varhaiskasvatuksen pitävän äidin puolta tai kertovat asioista vain äidille. Yhdellä isällä oli kokemus, ettei päiväkodin johtajakaan ollut tietoinen laista liittyen yhteishuoltajuuteen. Isien mielestä äidin puheita uskotaan ja isää ei kuunnella. Henkilökunta oli myös ollut äitiin yhteydessä päiväkodilta, vaikka erikseen oli kerrottu isän hoitavan lapsen asioita. Isät kokevat arvostuksen puutetta suhteessa äitiin. Eräs isä oli taas sitä mieltä, että omalla aktiivisuudellaan oli saanut tietoa, jota äideille yleensä jaetaan. Päivähoidon järjestelmiin otettiin myös kantaa. Turussa hoitoaikoja voi ilmoittaa vain lähivanhempi ja vastanneen isän kokemus Turusta oli, että isälle kerrotaan asioita vain, jos isä niitä kysyy. Yksi vastaaja Jyväskylästä kertoi päiväkodin johtajan kertoneen, että oletus on isän häiriökäyttäytyminen ja siksi eivät kerro ilman erillistä lupaa tietoja, yhteishuoltajuudesta riippumatta. Keskeistä varhaiskasvatuksen kannalta olisi miettiä, miten olisi mahdollista vaikuttaa isien kokemuksiin ja miten voisimme parantaa isien asemaa niin, että hekin kokisivat olevansa tasavertaisia vanhempia varhaiskasvatuksen asiakkaina. Lain tuntemisen puute

nousi esille vastauksissa, mielenkiintoista olisi tietää millaisissa tilanteissa tämä puute on tullut esille? Onko asiakkaalle osattu kertoa lain vaatimukset varhaiskasvatukselle? Ja jos ei, niin miksi ei? Jokaisella työntekijällä pitäisi tämä tieto varhaiskasvatuslain velvoittavuudesta ja sen sisällöstä olla tiedossa. Kuinka voisimme lisätä henkilökunnan tietoisuutta lain sisällöstä entistä enemmän?

Opinnäytetyön tuloksista nousi esiin monta hyvää jatkotutkimuksen kohdetta, tärkeimpänä näkisin sen, miten ja millaisena isät kokevat ja näkevät sukupuolen vaikutuksen varhaiskasvatuksen asiakkaina. Tekemäni tutkimus kertoi sen, että isät kokevat sukupuolensa vaikuttavan varhaiskasvatuksessa, jatkotutkimus voisi selvittää enemmän sitä miksi näin on?

Lähteet

Painetut

Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P. 2009. Tutki ja kirjoita, 23.

Kananen J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Jyväskylä, 207, 211-214.

Karila K., Alasuutari M., Hännikäinen M., Nummenmaa A., Rasku-Puttonen H. 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Gummerus kirjapaino. Vaajakoski.

Kolehmainen J. 2004. Osallistuva isä - muuttunut mies? Artikkel. Isäkirja Keuruu. Osuuskunta Vastapaino.

Lehtonen M. 2007. Voiko isä olla lapsen hyvä huoltaja? Artikkel. Mies vailla tasa-arvoa. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Jyväskylä.

Mönkkönen K. 2018. Vuorovaikutus asiakastyössä. Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla. Tallinna. Printon Trükikoda.

Shier, H. 2001. Pathways to participation: Openings, Opportunities and Obligations. Model for Enhancing Children's Participation in Decision-making, in line with Article 12.1 of the United Nations Convention on the Rights of the Child. Children & Society 15, 107-110.

Turja L. 2017. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Artikkel. Varhaiskasvatuksen käsikirja. PS-kustannus, Jyväskylä.

Turja L. 2017. Lasten oikeudet, toimijuus ja osallisuus oppimisessa. Valloittava varhaiskasvatus. Vastapaino, Tampere.

Ylätapio-Mäntylä Outi. 2017. Sukupuolisensitiivisyys varhaiskasvatuksessa. Artikkel. Varhaiskasvatuksen käsikirja. PS-kustannus, Jyväskylä.

Sähköiset

Alasaari N. & Katainen R. 2016. Sukupuolten tasa-arvon edistämisestä varhaiskasvatuksessa. Selvitys. Sosiaali- ja Terveysministeriö, Helsinki. Viitattu 8.11.2019.

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75093/RAP-2016-36-varhaiskasvatustasy.pdf>

Anttonen E. 2007. Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä. Sarja C. Oppimateriaaleja 13. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 8.11.2019.

<https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2015/01/sukupuolisensitiivisyys-kansalaistoiminnassa.pdf>

Ensi- ja turvakotien Liitto. 2017. Sukupuolen huomioon ottava lähestymistapa. Viitattu 8.11.2019.

https://www.slideshare.net/Ensi_turvakodit/sukupuolen-huomioon-ottava-lhestymistapa

Isät lasten asialla ry. Viitattu 8.11.2019.

<https://www.isatlastenasialla.fi/>

Malmi P. Väitöskirja. 2009. Discrimination against men: appearance and causes in the context of a modern welfare state. Lapin yliopisto. Viitattu 8.11.2019.

<https://lada.ulapland.fi/handle/10024/61748>

Miessakit ry. 2019. Millainen on hyvä isä? Kysely. Viitattu 8.11.2019.

<https://www.miessakit.fi/2019/11/06/millainen-on-hyva-isa/>

Mykkänen J. 2017. Isyyteen sitoutuminen on kaikkien etu. Artikkelit. Uudet muuttajat työelämä & isyys. Pelastakaa lapset ry julkaisu. Viitattu 22.10.2019.

https://issuu.com/pelastakaalapset/docs/muuttuva_isyys

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. Viitattu 8.11.2019.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Pidp446099120>

Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 8.11.2019.

https://www.oph.fi/download/195244_Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet19.12.2018.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Varhaiskasvatuksen historia, nykytila ja kehittämisen suuntalinjat. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:12. Viitattu 8.11.2019.

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75258/tr12.pdf>

Talentia. 2017. Arki, arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet 2017. Viitattu 9.6.2019.

<https://talentia.e-julkaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/>

Väestöliitto. Vuorovaikutus. Viitattu 6.12.2019.

<https://www.vaestoliitto.fi/nuoret/mina-ja-muut/ihmissuhteet/vuorovaikutus/>

YLE. Miesjärjestöt: Julkisten palvelujen sukupuolisyrittä kuriin. 19.11.2012. Viitattu 22.10.2019.

<https://yle.fi/uutiset/3-6382725>

YLE. Miesten syrjintä jää pimentoon - "Nuolevat haavansa ja asia jää sikseen". 4.7.2016. Viitattu 22.10.2019.

<https://yle.fi/uutiset/3-8988588>

Julkaisemattomat

Kyselyn vastaukset. Elokuu/syyskuu 2019.

Kuvat

Kuva 1: Shierin osallisuuden tasomalli (Shier 2001, Dahlström & Heinonen 2017) **Error! Bookmark not defined.**

Taulukot

Taulukko 1 Hyvä isä- kyselyn vastauksia (Miessakit ry, 2019).....	10
Taulukko 2 Kyselyyn vastanneiden isien ikäjakauma.	24
Taulukko 3 Kyselyyn vastanneiden parisuhdestatus.	25
Taulukko 4 Kyselyyn vastanneiden isien lasten lukumäärä.	25
Taulukko 5 Kyselyyn vastanneiden isien huoltajuus lapseensa tai lapsiinsa.....	26
Taulukko 6 Olen tullut kohdatuksi päiväkodilla lapseni tuonti- ja hakutilanteissa.	27
Taulukko 7 Päiväkodin henkilökunta on neuvonut minua erilaisten palvelujen mahdollisuuksista, esimerkiksi erityisopettajan tapaaminen, neuvola, perheneuvola, hammashoito jne.....	28
Taulukko 8 Olen saanut päiväkodin henkilökunnalta neuvoja lapseni kasvatuksessa.....	29
Taulukko 9 Koen, että sukupuolellani on ollut vaikutusta päivähoidon kanssa asioidessani. ...	30
Taulukko 10 Olen saanut olla mukana suunnittelemassa päiväkodin toimintaa.	31
Taulukko 11 Kyselyn väittäjä, "Minut on kutsuttu mukaan lapseni varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen."	32
Taulukko 12 Olen antanut palautetta henkilökunnan toiminnasta.....	32
Taulukko 13 Olen antanut palautetta päiväkodin toiminnasta.	33
Taulukko 14 Antamalla palautteella oli vaikutus päiväkodin toiminnan muutoksille tai kehittämiselle.	34

Liitteet

Liite 1: Kyselylomake	45
-----------------------------	----

Liite 1: Kyselylomake

Kyselylomake

Hei kaikki isät!

Tervetuloa osallistumaan kyselyyn, joka liittyy varhaiskasvatukseen eli päivähoidon, jota toteutetaan esimerkiksi muun muassa päiväkodissa, vuorohoitopäiväkodissa, perhepäivähoidossa tai ryhmäperhepäivähoidossa. Osallistua voivat kaikki isät, joiden lapset ovat tai ovat joskus olleet päivähoidossa. Jokainen vastaus on arvokas tulevaisuuden varhaiskasvatusta ja siellä tehtävää yhteistyötä perheiden kanssa ajatellen.

Teen opinnäytetyötä yhteistyössä Isät lasten asialla Ry:n kanssa liittyen isien asiakkuuteen varhaiskasvatuksessa sekä isien kokemuksiin varhaiskasvatuksesta. Kyselyssä kartoitetaan, miten isejä kohdataan asiakkaina varhaiskasvatuksessa. Kyselyllä pyrin löytämään kehittämis-kohteita, joita voisi parantaa liittyen isien asiakkuuteen ja heidän kohtaamiseen.

Kyselyyn vastataan anonyymisti, eikä vastaajia voida tunnistaa vastauksien perusteella.

Kysely on avoinna 15.9.2019 asti.

Ongelmatilanteissa tai lisätietoja kysyäksesi voit olla minuun yhteydessä sähköpostitse:

jenni.palkio@student.laurea.fi

Kiitos jo etukäteen kaikille vastaajille!

*Pakollinen

Ikä *

Merkitse vain yksi soikio.

- 18-30
- 30-50
- 50-70
- 70-

Paikkakunta *

Koulutus (valitse ylin koulutuksesi) *

Merkitse vain yksi soikio.

- Peruskoulu
- Ammattikoulu
- Ylioppilas
- Ammattikorkeakoulu
- Yliopisto
- Ylempi korkeakoulututkinto

Yhteistyö

Olen ollut keskustelemassa lapseni asioista päiväkodin työntekijän kanssa. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Olen ollut mukana lapseni varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Olen tullut kohdatuksi päiväkodilla lapseni tuonti- ja hakutilanteissa. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Minulle on kerrottu lapseni päivän kulusta päiväkodissa. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Olen voinut kysyä päiväkodin henkilökunnalta itseäni mietityttäviä asioita liittyen lapseni kasvuun ja kehitykseen tai kasvattamiseen. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Olen saanut päiväkodin henkilökunnalta neuvoja lapseni kasvatuksessa. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Päiväkodin henkilökunta on neuvonut minua erilaisten palvelujen mahdollisuuksista esimerkiksi erityisopettajan tapaaminen, neuvola, perheneuvola, hammashoito jne. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Minuun on otettu yhteyttä päiväkodilta esimerkiksi lapseni sairastuessa päiväkotipäivän aikana. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Minua tervehditään päiväkodilla. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Kanssani on sovittu lapseen liittyvistä asioista. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Minua on tiedoitettu riittävästi päiväkodin toiminnoista ja asioista. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Henkilökunta

Tiedän ketä lastani hoitaa päiväkodissa. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Tiedän mitä ammattinimikkeitä päiväkodin työntekijöillä on. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Yhteistyö päiväkodin henkilökunnan kanssa on toimivaa ja sujuvaa. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Olen saanut olla mukana suunnittelemassa päiväkodin toimintaa. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Olen osallistunut päiväkodin kevät- tai joulujuhliin. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Tiedän keneen otan yhteyttä päiväkodissa, jos olen huolissani lapseni kasvusta tai kehityksestä. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Saan tietää lapseni asioita päiväkodista kysymällä. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Päiväkodin henkilökunta keskustelee kanssani asiallisesti. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Lapseni asioista kerrotaan päiväkodilla ilman että tarvitsee erikseen kysyä. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Toiminta

Tiedän mitä päiväkodissa tehdään. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Tiedän mitä varhaiskasvatus on. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Tiedän että päiväkodin toimintaa velvoittaa varhaiskasvatuslaki. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Tiedän mitä osallisuus on. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Olen saanut olla mukana päiväkodin toiminnassa. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Olen antanut hyvää palautetta päiväkodin toiminnasta. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Olen antanut negatiivista palautetta päiväkodin toiminnasta. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Olen antanut hyvää palautetta henkilökunnan toiminnasta. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Olen antanut negatiivista palautetta henkilökunnan toiminnasta. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä

Antamalla palautteella oli vaikutus päiväkodin toiminnan muutoksille tai kehittämiselle. *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Täysin eri mieltä

Täysin samaa mieltä